ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,878 — Է. ՓՈԼԻՍ. 1905, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 28 — 13 ՄԱՐՏ — 6 ՄՈՒՀԱՐԷՄ, 1323 — 28 ՇՈՒԲԱԹ 1320 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

پوزانتیون
اینجه بوی وسیاسی فرنه، صاحب امتیاز ومدیر مسئولی
پوزانت کچیان
مطبعه‌سی باب عالی جاده‌سی ۲۳-۲۵ نومرو
داره مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՍԻՆՈԴԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ, ՀՈՐՈՅ ԵՒ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»

Ա.

Այսօր կարդացի Պ. Հորոյի պատասխանն իմ յօդուածին «Բիւզանդիոն»ի փետր. 8ի թիւ մէջ։ Կարդացի նոյն տեղ և Խմբագրութեան կողմէ գրուած հերքումը. — հերքումներ որ այնքան զօրաւոր կերպով ապացուցանում են իմ ասածների ճշմարտութիւնը։

Պատասխանի արժանի չէ «ԱՆԿԱԽ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ»ում բարկացկոտ ոճը, որ նմանօրինակ հարցերում բնաւ անտեղի է. — Մ.»տաւոր տակ ծածկուած անձի՝ «եկեղեցական» կամ «ռուսահայ» լինելու նպատակաւոր յայտնագործումը, ինձ՝ «անգէտ, երանելի, միամիտ» և այլ մակդիրներ տալը, քանի որ այդ ամէնն առնուազն իր՝ «երանելի» լինելու վկայական է հանդիսանում իր մասին, նոյն իսկ Հորոյի ձեռքով վաւերացրած։ Այո՛, առանձին նշանակութիւն չտալով դրանց, անցնում եմ յարուցուած խնդրի առաւել կարեւոր կէտերին, իրաւունքս համարելով խնդրելու «Բիւզանդիոն»ի Խմբագրութիւնից՝ անկողմնակալ հիւրընկալութեան մի անկիւն իր թերթի մէջ։

Պ. Հորոյ ամուսնացող այրերից բժշկական վկայական պահանջելու մասին Արիստակէս Սրբազանի առաջարկած և Սինոդի արած կարգադրութիւնը՝ «ազնիւ, մարդասիրական, ջատագովութեան արժանի, բանաւոր» է գտնում և «ամենայն զօրութեամբ հարկ է համարում պաշտպանել»։ Մի բոպէ ընդունենք, որ իմ ասածները «խծբծանք» են. տեսնենք ինչ են ասում ուրիշները։ Արիստակէս սրբազանի այնքան բարեկամ — գերմանական Համալսարաններից վկայականաւոր — բժշկապետ Պ. Վահրամ Արծրունու՝ «Առողջապահական Թերթը» «շտապով կատարուած և թերի» է համարում այդ կարգադրութիւնը։ «Բիւզանդիոն» ցոյց տուեց Անգլիայի կատարած ուսումնասիրութիւնները, գործ դրած ջանք ու ճիգերը, և վերջ ի վերջոյ՝ «բարոյական» միջոցները լաւագոյն դարման ընդունելու եզրակացութիւնը։ Ամերիկան մի կողմ դնելով, Պ. Հորոյ՝ իր խօսքին ուժ տալու համար՝ գրում է, «Եւրոպայի մէջ շատ տեղեր այդ խնդիր յուզուելու վրայ է»։ — Շատ մեծ յետամնացութիւն կ'լինէր այդ Եւրոպայի համար, ուր շատ վաղուց արդէն յուզուած է խնդիրը։ Ֆրանսա ազգային գրականութիւն ունի այդ մասին. մի բարեկամ Ֆրանսացի բժիշկ, ծաղրելով «վկայականը փրկարար դարման» ճանաչելու կարգադրութիւնը, բերեց մի քանի հատոր ուսումնասիրութիւններ տեւեց իմ հայազգի բարեկամ բժշկապետ Բ.ին, որն այս խնդրի մասին ձեռք է առել մանրագիտօրէն գրելու։ Բաց ի այդ հատորներից՝ Փարիզում անգլիացի ջանքեր, քննադատութիւններ են նկարել, ծաղրումներ են տեղի ունեցել և այդ ամէնից յետոյ կ'... համարել, «Բարոյական միջոցներն են» կեղծիքները։ Եւ այս ամէնի հետ նոյն իսկ Պ. Հորոյի մատնանշած Թուրք նշանաւոր բժիշկ Պեսիմ Էօմէր փաշա եւս՝ «... միջոցներ ...»։ Եւ այսպէս՝ վերը առաջ բերածներով համոզելով հաստատուած իմ դիտողութիւնը՝ թէ բժշկական վկայականը չէ փրկարար դարման, այլ ... միջոցները, անցնում միւս կարեւոր հանգամանքներին։

Պ. Հորոյ իմ տուած՝ «որտեղի բժիշկներն են ասանկ բան առաջարկեր» հարցին իբրեւ պատասխան գրում է. «Մենք մեր առաջարկած ըլլալը կ'ընանք ապացուցանել»։ — Պատասխանը պարզ է. Հօտն բժիշկ չէ։ Փակագծերի մէջ Պ. Հորոյ շարունակում է, «Սեդրակեանի գրութենէն կ'երեւի թէ ինձմէ զատ Ռուսահայոց մէջ ալ հրապարակագիրներ վերջին առենները առաջարկած են այդ միջոցը»։ — Բայց հրապարակագիրները բժիշկներ չեն։ Իմ հարցը բժիշկների մասին է։ Ինձ պարզապէս «անգէտ» անուանելու փոխարէն Հորոյ պարտաւոր էր իմ պարզապէս դրած հարցին պարզապէս պատասխանելու։ Այո՛, Արիստակէս սրբազանին բարեկամ հրապարակախօսներ «բժշկական վկայականը փրկարար դարման» լինելը ովասաննաներով ծափահարել են, բայց դեռ ոչ մի բժիշկ իր ստորագրութեամբ այդ վկայութիւնը չէ տուել։ Ես մեղաւոր չեմ, որ Հորոյի երկրացի մեծանուն փաշա բժիշկն եւս «վկայականի» կուսակից չէ։

Պ. Հորոյ զարմանալով որ իմ՝ «ասանկ parti pris-ով գրուած, այսքան քաշքշուք տարակութեանց հաւանողներ գտնուեր են», նեղութիւն է յանձն առնում մի առ մի թուելու որ՝ «բարձրագոյն դպրոցներու, մեծ վարչութիւններու շատ մը պաշտօններու, ապահովագրական ընկերութեանց, ամուսնական դատերու մէջ բժշկական վկայականներ կ'պահանջուին, առանց խորհելու յօդուածագրին պէս թէ գեղծումներ կրնան ըլլալ ատկէ ալ»։ Ո՞վ է օրէնքի այդ տրամադրութիւնն ուրանում։ Բայց տե՛ս, ընթերցո՛ղ, Ռուսիոյ (այսպէս և կարծեմ ամէն մի Տէրութեան) օրէնսդրութեան մէջ մի առ մի նախատեսուած են Հորոյի թուած ու չթուած այն դէպքերն ու պարագաները, ուր պէ՛տք են, ուր հնարաւո՛ր են ու կարեւո՛ր են բժշկական վկայականները, և բժիշկներն էլ պարտաւոր են օրէնսդրական վկայականներ տալու. բայց Ռուսիոյ, այսպէս և կարծեմ Եւրոպիոյ ամէն Տէրութեանց օրէնսդրութեան մէջ՝ «ամուսնացող այրերից հոգեւոր իշխանութեանց ներկայացնելու» բժշկական վկայական չկայ սահմանուած, չկայ յիշուած։ Ազատ է Պ. Հորոյ «ամենայն զօրութեամբ», մինչև իսկ վերամբարձ ձեռնահարութեամբ, ձաղկելու օրէնսդիրների ագիտութիւնը կամ մոռացկոտութիւնը. դրա դէմ խօսք չունիմ. բայց բանը նրանումն է որ ո՛չ մի պաշտօնական բժիշկ Սինոդի կարգադրութեամբ իրեն պարտաւոր չի համարել այդպիսի վկայական տալու։ Մի հայազգի փորձառու բժիշկ նամակով ինձ գրում է Կ. Պոլսից, — միևնոյնն այստեղ խօսակցութեան ժամանակ այլ բժիշկներ եւս հաստատեցին թէ — ոչ մի յուրջ բժիշկ պաշտօնական թղթով չի յանձն առնել վկայելու «ո և է անձի առողջ լինելու մասին — քանի որ այդ անձը կարող է քննուելու իսկ ժամին վարակիչ ո և է մանրէ ընդունած կամ ծածկուած հիւանդութեան տէր լինել և մի քանի ժամանակից յետոյ տկարացած լինելը կամ ծածկուած հիւանդութիւնը յայտնուիլ։ Հիւանդ լինելու մասին, այո՛, կ'վկայէ բժիշկը, եթէ խոստովանութիւն պահելու պարտքը չարգիլէ, բայց առողջ լինելու մասին՝ դժուար։ Սինոդն արգիլում է քահանային առանց բժշկական վկայականի պսակ օրհնել, բժիշկը պաշտօնական... առողջ լինելու մասին հրաժարւում է վկայական տալու, մանաւանդ որ պետական օրէնքը չէ նախատեսած, չէ պարտաւորեցնում բժիշկին։ Արդ՝ ի՞նչ անել պսակ տալը։

Իմ յօդուածով «անարդարութիւն» էի համարում վկայականի պահանջը ընդունելուց յետոյ՝ միայն այրերից պահանջելը, որովհետեւ ամուսնութիւնից յետոյ, եթէ անարատ կինը վարակուի, չունենալով իր պսակելու ժամին առողջ լինելու վկայական, զրկուած է միամ հրաժարումութիւնից՝ իր անմեղութիւնը հաստատելու (քննութեան հետեւանքը շատ առաջուական է)։ Սրանով ես, Պ. Հորոյի խօսքերով ասած, «Թող սեռը» պաշտպանելու նպատակ ունիմ, այլ ոչ թէ նրան եւս հաւասար արդարացնելու։

Վիճակագրական թուանշանների հարց էի յարուցանում թէ ի՞նչ են նշանակումները. վարակումները ամուսնութիւնից միայն առա՞ջ են կատարւում թէ մեծ մասամբ յետոյ։ Այս խնդիրը շատ հետաքրքրական է, քանի որ քաղաքացիք հիւանդութիւնները չդարմանած — (խօսքս փչացածների մասին չէ, որոնց ոչ մի օրէնք չէ կարող զանում առաքինի դարձնել կամ յանցանք գործելուց յետ պահել) — չեն ամուսնանալ, իսկ գիւղացիք սովորաբար շատ կանուխ են ամուսնանում։ Պ. Հորոյ իմ հարցին պատասխանում է յետագայ մարգարէ տողերով. «Սինոդի ներկայ անդամք, որք մինչ կ'զբաղին ամուսնական խնդիրներով և հաւանած են Արիստակէս սրբազանի առաջարկութեան, որ երկար ժամանակէ ի վեր ընդարձակ վիճակներու առաջնորդութիւնը կ'վարէ, երկար ատեն սինոդական ալ եղած է — ո՛և է եկեղեցականէ աւելի ուսումնասիրած են ամուսնական դատերու ու կնճիռներու ներքին պատճառները, տեղեակ են վիճակագրական տուեալութեանց։» — Բայց այս տեսութիւնն այնքան տկար է որ պատասխանի իսկ արժանի չէ. որովհետեւ իւրաքանչիւր առաջնորդ, փոխանորդ, ժողովական, թաղական, երէցփոխ, քահանայ, ուսուցիչ, բժիշկ, արուեստագէտ, արհեստաւոր իր ճիւղի մէջ՝ «երկար ժամանակէ ի վեր ո՛և է Հորոյէ աւելի ուսումնասիրած է իր գործերու և պարագամունքներու, պաշտօններու և արհեստներու ներքին կնճիռներն ու պարագաները»... Եւ Պ. Հորո՞յ է այս խօսքերն ասում, երբ լաւ գիտէ որ առաջնորդներն ու սինոդականները ունին իրենց ձեռքի տակ միայն բողոքի նիւթ դարձած և այդ նիւթը ո և է եկեղեցականի — քահանայի ձեռքով քննուած պարագաները, իսկ կեանքի մէջ ընտանեկան շրջանակներում վիճաբանող անթիւ անհամար համանման պարագաները իրենց անհրապարակելի մանրամասնութեամբ յայտնի են քննադատի հեղինակ ո և է եկեղեցականներին, այլ ոչ կուսակրօն բարձրաստիճաններին։ Ամուսնական — ընտանեկան խնդիրների մէջ էլ պէտք է կուսակրօնի ձայնը միայն լսելի, անքննադատելի, նախապաշարելու ճանաչուի, այն պատճառով որ առաջնորդական ու սինոդական պաշտօնները նա ունի բռնած և իրեն սեփականած...։

Երբ իմ յօդուածում գրում եմ թէ Սինոդը պարտաւոր նախապէս պիտի հոգար այդ խնդրի մեր Եկեղեցու համար կանոնական դարձնելը, այդ կ'նշանակէ՞ արդեօք թէ ես Սինոդին դատապարտում եմ «անտարբեր, ձեռքը ծոցը՝ հանդիսատես ըլլալու ընկերային չարիքներու»։ Ինչո՞ւ պիտի Հորոյ յանձնարարէ՝ «որ Թուրքիոյ Հայոց կրօնական իշխանութիւնն ալ Սինոդին այդ բանաւոր որոշումն ընդունի»։ Ինչո՞ւ պիտի սպասել որ մի «ո և է» ուրիշն էլ յանձնարարէ նոյնը «Պարսկաստանի Հայոց կրօնական իշխանութեան ընդունելու»։ Մի երրորդ «ո և է» Եւրոպիոյ Հայոց, մի չորրորդ «ո և է» Ամերիկայի Հայոց կրօնական իշխանութեան։ Ինչո՞ւ այս, քանի որ Հայ Եկեղեցին ունի իր ընդհանուր գլուխը — իր միջից ընտրած և հաստատուած օրինաւոր Հայրապետը։

Արիստակէս Եպս. իր «ամուսնական ու քահանայական» խնդիրներով բողոք է բարձրացնում մեր Եկեղեցու նախնական սահմանադրութեան ո՛չ ինչպէս հաճոյ է թւում փոխելու, մեկնելու և գործադրելու դէմ։ Սրբազան Սեդրակեան իր վերջին մեծահատոր երկարամեայ ուսումնասիրութեան մէջ, որ կրում է՝ «Հայ Եկեղեցու պատկերացութիւնը» վերնագիրը, խօսելով մեր հոգեւոր իշխանութեան կամայական արութիւնների մասին, սրանց թւում յիշելով Գէորգ Դ. Կաթողիկոսին, գրում է. «Ձեռնամուխ լինելով իր միահեծանութեամբ Ս. Գէորգի տօնին առանց յատուկ չարականի կատարել և ձեռագրների անգործածականից մէկն ...ն ու մաքրեց Եկեղեցու ընդունածների մէջ»...։ Ապա շարունակելով խօսել Մայր Աթոռում, Թուրքիոյ ու Եւրոպայի մէջ Հայ Եկեղեցիների տօնակատարութիւններ տարբերութեանց մասին, գրում է նոյն Սրբազանը. «Այլ ևս չենք խօսում այն անտեղի և անկանոն զանազանութիւններ մասին, որոնք տիրում են մեր եկեղեցիներում և վերջերս նաև Մայր Աթոռում ...»։

Արդ երբ ըստ Սեդրակեան Սրբազանի, Ս. Հայրապետը իրաւունք չունի մի չարական անգամ աւելացնելու, երբ Եկեղեցու ծայրագոյն իշխանաւորի հրամանով տարարոգութիւնների ու պաշտամունքների մէջ ո և է փոփոխութիւն ձգելը քննադատելի և նախնաւանդ սովորութիւնների ու կարգերի հակառակ է համարում, ի՞նչ իրաւունքով նոյն Արիստակէս եպիսկոպոս մեր Եկեղեցու մի օտար հաստատութեան՝ այն է Սինոդի կարգադրութիւնը՝ այն էլ միայն Ռուսահայ եկեղեցիների մէջ (նոր զանազանութիւն եւս) հարուստ, օրինաւոր և ընդունելի է ճանաչում։ Ո՞ւր մնաց մեր Եկեղեցու «նախնաւանդ սովորութիւնների ու կարգերի» ջատագովութեան անկեղծութիւնը։ Ի՞նչ, ուրեմն Սինոդի արածը օրինաւո՞ր է, իսկ Հայրապետի արածը ապօրինի՞ է։

Սա ... Թող Արիստակէս Սրբազանի պաշտպանները կամաւորապէս փակեն իրենց աչքերն այս ակներեւակի հակասութիւնները չտեսնելու և տեսնողներին բարկանալով ... հայհոյելու, — այդ իրենց գիտնալու բանն է։ Ես կ'գամ կրկնելու և պնդելու որ Հայ ժողովուրդը (եւ ամբողջ քաղաքակրթուած աշխարհը, որ մեր Սինոդի՛ց դաս պիտի առնէ) այսքան դարերով առանց բժշկի վկայականի ամուսնութիւն կատարելուց յետոյ, մի տարի ալ եթէ սպասէր այդ թէպէտ «բանաւոր, ազնիւ, օգտաւէտ, փրկարար» կարգադրութիւնը մի շատ մեծ կորուստ չէր ունենար, և ընդհակառակը՝ շատ բան շահած կ'լինէր, երբ այդ խնդիրն իր ժողովներում ծեծուէր, քննուէր, և իր իսկ հաւանութեամբ վճռուէր ու Հայրապետական կոնդակով հանրական կանոնի վերածուէր. նոյն իսկ այդ ժողովական ճանապարհով եթէ մերժուէր իսկ կանոն ընդունելը, խնդրի ամէն տեղ խորհրդակցութեան նիւթ հանդիսանալն ինքնին կրնար ժողովրդին առաջին ծառայութիւն մատուցանել։ Մ.

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԱՐԳԱՐԻՏՆԵՐԸ»

ՀԵՂԻՆԱԿ
ԻՏԻՍԱՆ ԷՐՖԱ ԻՒՏ ՏԷՕՎԼԷ ՄԻՐԶԱ ՐԻԶԱ ԽԱՆ ՏԱՆԻՇ
ՊԱՐՍԿ. ԴԵՍՊԱՆ Ի ՊՈԼԻՍ

«Խաղաղութեան ջատագովը», որ ա՛յնքան գողտրիկ ու սրտագրաւ տողերով երգեց միջազգային զինաթափութեան դասը, և խաղաղութեան յուշարձանը կանգնեց անմահ տողերով, այսօր Արեւելքի շողշող մարգարիտները կ'շարէ մեր աչքին։ Նրբամիտ դիւանագէտ, որ ա՛յնքան արժանաւորապէս կ'ներկայացնէ իր երկիրը, Միրզա Րիզա Խան կուգայ վերջնական դրոշմը տալ բանաստեղծի իր բազմաբեղուն միտքին, որ գիտէ յուզիչ դրուագներ հիւսել Սաատիի, գերազանցօրէն իմաստասէր խանդավառ, այդ բանաստեղծին լեզուէն։ Եւ Միրզա Րիզա Խան կատարելապէս կը կրէ Սաատիի հոգին։ Նոյն իմաստասիրութիւնն իրենն ալ. նոյն հոգին բարութեան, նոյն սիրտը, որ գիտէ յուզուիլ և յուզել ընթերցողը գձձութիւններու, խեղճութիւններու ի տես։ Պարսկական բարբառը բանաստեղծութեան լեզուն է գերազանցապէս, բառերու այն անճառ երաժշտութեամբ, որ յառաջ կուգայ Սաատիներու հուժկու կնճռոտութեան տակ. այս անգամ, Միրզա Րիզա Խանի գրչին ներքև կուգայ փառաբանել ազգերու համերաշխ ոգին, երկարակեցութեան գաղտնիքները կ'որոնէ, կ'պրպտէ մարդուն հոգին ամէնէն գաղտնածածուկ ալքերը, կ'ներբողէ Տիեզերքի փառաւոր Արարիչը, պարզելով Արեւելեան լաւատես այն իմաստասիրութիւնը, որ ... չէ մը կուսայ պարզիկ քերթողութեան։

Իր բոլոր գործունէութեան մէջ մէկ ձգտում մը միայն ունի Միրզա Րիզա Խան Տանիշ, մարդկութեան բարելաւութիւնը, որուն ջերմ հաւատացող մ'է, և ո՛չ միայն իր գրիչով, այլ աւելի դրապէս ալ աշխատող մ'է այս մարդասիրական գործին, որուն համար այնքան արժանաւորապէս ներբողեցաւ ամենուստ։ Թէհրանի մէջ հիմնած է որբանոց մը, զոր կ'պահէ իր նուիրատուութիւններով, և հարիւրաւոր բախտաղուրկ մանուկներ իրենց մխիթարութիւնը կ'գտնեն մայրական այդ ապաստանին մէջ։

Ուրախութիւն պարագայ մ'է որ Միրզա Րիզա Խան իր դիւանագիտական ծանրածանր զբաղումներուն մէջ պահած է բանաստեղծիկ և մարդասիրական այս մաքուր ներշնչումները։

ՊԱՐՈՒՐ

ԴՐՈՒԱԴ ՄԸ

ՏՕՀՄԻԿ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐԸ

Ճարտարարուեստի պատմութեան մէջ իր յիշատակութեան չէք հանդիպիր բնաւ. մինչդեռ անոր օծանելիք մը կամ անուշահոտութեան սրուակ մը իր երգով կ'ունենայ. իր բիրտ ու ծծաղելի վիճակին մէջ՝ զայն կ'խորհրդանշէ սակայն հիւսնի կոմակին փարած այս հաւատարիմ ու օրհնեալ գործիքը՝ շեղջելը...։ Գրականութեան մէջ աթոռ մը սեփականել իրեն, ծայրայեղ մեծարանք մը պիտի ըլլար և ատիկա անշուշտ մտքերնէդ չէ անցած բնաւ, այն ընական ժլատութեամբ որ անոր արտաքին երեւոյթն և անունն իսկ կ'ներշնչեն. մինչդեռ իր խաքուսիկ իսկութեան ... քաղցրալուր անունին համար շատ մը ոչնչութիւններ, երեկ մեծարած, պատուած ենք, գրականութեան մէջ օթեւաններ յարդարելով ու տրոփուն սիրտեր անոնց տրամադրութեան յանձնելով։

** Ամէն առաւօտ կ'հանդիպիմ սկսլակազմ մէկու մը. ազգակից մ'ըլլալուն չեմ տարակուսիր բնաւ, դիտելով դէմքին յատկանշական գայտուն մանրամասնութիւնները, թիկնեղ ու կորովի իրանը, այտերուն վրայ ծաւալող բոցի երանգը, բիրտ, բիրտ կապոյտի լճացումով, և ծոյլ ու յամր քայլերն որք հաստատ կուուան մը շօշափելու վստահութեամբ կ'շարժին, բախտախնդրութեան, ձեռնածութեան պէս վտանգաւոր առանձքներէ զերծ, անեղծ իրենց պարկեշտ գործունէութեան նման։ Իր ապարէ՞զը. զամբիւղին պարունակութեան մէջ սահմանափակ, հոն կ'խտանան իր բոլոր մտածումները, երազներն և ուր կ'փթթին իր բաղձանքները, լերան վրայ կամ բացօթեայ աճող անշուք ու անսեթեւեթ ծաղիկներ, առոյգ ու կենսալից սակայն. մինչդեռ բարձր խաւերու վրայ ճախրող մը պիտի երազէր ամէնէն փաղփաղուն ու արուեստականը, ջերոցի մէջ հասած ու պերճ թաղարներու մէջ ճառագայթող հիւանդոտ ծաղիկներ։ Այս չէ՞ արդէն արհեստաւորին ու միւսին մէջ տիրող տարբերութիւնը. առաջինին երջանկութեան կորիզն իր ընտանեկան բոյրն է. երբ անոր առօրեայ ապրուստը կ'հոգայ՝ երջանիկ է. այս նախնական մտածումը սակայն չի վրդովեր միւսին երեւակայութիւնը. հաճոյքի երանգներ կ'երազէ ան։

** Զամբիւղին մէջ իրենց ապահով հանգրուանը գտած են օրուան աշխատութենէն ուժասպառ գործիքները. աղոցին ատամնաշարը մաշած է, միւսին շեղբը բթացած. երեկոյեան պիտի խնամուին անոնք, թէեւ իրենց իսկութենէն բան մը կորսնցուցած, մարդկային կեանքին նման որ յարաժամ գործունէութեամբ կ'սպառի, սնունդը կը փոխարինէ զայն, թէեւ հատնումն իր առերը կ'գործէ։ Բոյլքայլուած փիւթ մ'է անոր իրանը, քերծուած կաշիի կարկատանով. վրան զոյգ մը խառաչացած աչքեր, ուրկէ անցուած փոկը կ'ծառայէ այս համեստ գործատեղին կամ գրասենեակը տեղափոխելու։

** Տաշեղներու փփուրին մէջ, յղկուած ձողերու դէզերուն քով հիւսնը կ'գործէ լուռ, ցուրտին դէմ գօտեհար կամ կիզիչ արեգական դէմ քրտնաթոր։ Շէնքը տակաւ կ'մարմնաւորուի, կ'առուգանայ։ Դարհին թռչուն է ան որ իր մոգական արուեստը կ'կիրարկէ, բոյնը կը հիւսուի։ Որքան կ'վեհմանայ հիմակ իր դերը։ Բնակարին տրուած իւրաքանչիւր հարուած որ կ'նուիրագործէ ընտանեկան տաճարը, կ'յիշեցնէ ինծի եկեղեցիի մը տօնախմբութիւնը, երբ զանգակներն այս ցնծալից աւետիսը կ'հաղորդեն։ Այս հարուածն որ նորակերտ բոյնն ամրակուռ դարձնելու եռանդով կ'իջնէ, մրմունջ մ'է նաև օրհնութեան։ Իր ձեռնարուեստին տոկունութեան վստահ է հիւսնը, ու կ'մաղթէ որ բարոյական բոյնն ալ նոյնքան անխախտ հիմերու վրայ բարձրանայ։ Ու ճիշտ հիմա, այս մտածումով, կը սրբանայ դերն այս օրհնեալ աշխատաւորին։

** Արհեստներն ազգի մը տնտեսական զարգացման ողնայարն է ըսած են, ու մեկնելով այս յատկանշական խօսքը, պարզած են բարոյական մեծ նշանակութիւնը զոր կ'պահեն իրենց մէջ՝ սովորաբար մեր աստած արհեստները։ Երկաթագործը, դարբինը, հիւսնը բիրտ արհեստաւորները, բարոյական և իմացական զարգաց-

---

ԹԻՒԼ ՎԵՐՆ

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԵՐԿԻՐ (19)

Ը.

Այս յուսախաբութիւնը կատարեալ էր ամէնուն համար ալ. Մ. Ջերմաթ զարմացեր մնացեր էր։ Տկն. Ուօլսթըն, Տկն. Ջերմաթ և Աննա նստեր էին ժայռի մը վրայ և կ'դիտէին։ Ջկա՛ր ծառ մը որ պաշտպանէր զիրենք կիզիչ արևէն, ո՛չ մէկ կանաչութիւն կար իրենց շուրջն անոր վրայ պահ մը հանգստանալու, յոգնութիւն առնելու համար։ Տարուած այդ բլրակին վրայ, ժայռերէ, կիրէ զատ ուրիշ բան գոյութիւն չունէր։ Իսկ խարակին բարձունքէն մինչև Փրկութեան ծոցն երկարող մասն ուրիշ բան չէր եթէ ոչ առանց մարգահովի, առանց ծառի, առանց ջուրի ամայի և խոպան դաշտ մը։ Ոչ մէկ կենդանի կար շնչող անոր մէջ և թռչուններէն իսկ լքուած վայր մ'ըլլար կ'թուէր։

— Պաուտ... լմնցաւ, յարեց Մ. Ջերմաթ, վար իջնենք ա՛լ։

— Ճիշդ է, աւելորդ է ա՛լ այստեղ մնալ հոս, աւելցուց Մր. Ուօլսթըն։

— Վար իջնենք և առագաստանաւ մտնենք ա՛լ, վճռեց Տկն. Ջերմաթ։

— Իմ գաղափարս ալ այդ է, վրայ բերաւ Տկն. Ուօլսթըն։

— Լաւ, բայց թող տուէք որ գոնէ հօս հանգստանամ, քիչ մ'աւելի բարձրանամ խարակին վրայ։

Եւ Ճէգ ցոյց կուտար դէպի ալ կողմը վաթսուն ոտքի չափ բարձր գագաթ մը։ Հինգ վայրկեանի մէջ, կարելի պիտի ըլլար ելլել անոր վրայ։ Երբ Ճէգ հասաւ հոն, նշան ըրաւ անմիջապէս իր հօրը, Մր. Ուօլսթընի որ գան միանան իրեն։

Ուրի՞շ ցամաք մ'էր արդեօք հոնկէ երեւցածն որ Ճէգ կ'փութար մատով ցուցընել զայն իրեններու կանչելով։

Մ. Ջերմաթ և իր բարեկամն առանց մեծ դժուարութեան մօտեցան Ճէգի։ Արդարեւ հոնկէ երեւցածն իրենց քիչ մը առաջ տեսածէն բոլորովին տարբեր վայր մ'էր։

Լէյօ-ի ծովածոցէն գրեթէ երկու մղոն չափ հեռուն, խարակին որուն վրայ կը գտնուէին, անկիւն մը կ'ներկայացնէր և հետզհետէ ցածնալով կ'յանգէր լայնածիր և գետակով մ'ոռոգուած հովիտի մը։ Մէկ կողմն այս հովիտին անտառախիտ ծառերէ շրջապատուած կ'երեւնար, իսկ աւելի հեռուն մինչև հարաւ-արևմտեան կողմը կ'տարածուէր դալարաւէտ և բուսաւէտ ձորշմը։ Եթէ երբեք կար հետազօտելու արժանի վայր մը, այն ալ այսպէս իրենց աչաց յառաջև պարզուած այս հովիտն էր։ Ո՞վ գիտէ թէ այս վայրն ինչ անակնկալներ, ինչ գանձեր կ'պարունակէր դեռ, զորս չէին նշմարեր հեռուէն։

— Երթանք, գոչեց Ճէգ։

— Այո՛, երթանք, կրկնեց Մր. Ուօլսթըն, դէպի այդ հովիտն ուղղութեամբ յառաջ ընթանալու շարժուձև մ'ընելով։

Բայց երկու մղոնի չափ երկայնութեամբ քարուտ այն ճամբան ուրկէ պիտի անցնէին, որքա՛ն դժուար, որքա՛ն վտանգաւոր ըլլալ կ'թուէր։ Մ. Ջերմաթ, տեսնելով Մր. Ուօլսթընի և Ճէգի փութաջանութիւնը, ըսաւ.

— Ջէ՛, այսօր մի՛ երթաք հոն. օրը տարաժամած է արդէն, վաղուան ձգենք այդ գործը. փոխանակ ոտքով կատարելու այս ճամբորդութիւնը, ծովու ճամբով կատարենք զայն։ Հովիտն որ աչքերնուս առջին է հիմա և որ այնքան մօտն ըլլալ կ'երևնայ, թերեւս շատ աւելի հեռուն գտնուի և ոտքով դժուարութիւն քաշենք և յոգնինք։ Առագաստանաւ երնիս դէպի այն կողմը կ'առնենք և այն ատեն որոշումնիս կուտանք։

Այս բացատրութիւնը ճիշտ էր և ոչ ոք համարձակեցաւ առարկութիւն ընել այդ մասին։ Ուստի, վերջին ակնարկ մը նետելէ ետքը, Մ. Ջերմաթ, Մր. Ուօլսթըն և Ճէգ վար իջան և միւսներուն գիտցուցին տուած որոշումնին։ Ցեռոյ, ամէնքը մէկ հեռացան խարակէն և ծովեզերք գացին։ Եթէ Լէյօ-ի ծովածոցին վրայ որսալիք կենդանի մը չկար, ի փոխարէն ձուկերու և խեցեղէններու առատ պաշար մը կար ծովեզերքին մօտ, ինչ որ չափազանց գոհունակութիւն պատճառեց Էրնեստի։ Արդարեւ, երիտասարդ ձկնորսն ու Աննա ուրկաններ լարեցին և բաւական առատօրէն ձուկ որսացին։

Ճաշը շատ հաճելի անցաւ նորէն. յետոյ վերջին պտոյտ մ'ըրին, ժամը 9ին, ճամբորդները առագաստանաւ մտան։

Թ

Հետեւեալ օրը, Մ. Ջերմաթի առաջին գործն եղաւ հորիզոնն քննել արեւելեան կողմէն։ Բաւական թանձր մշուշի մը վարագոյրին ետեւէն արևն իր լուսավառ կլոր սկաւառակը ցոյց կուտար, հետզհետէ փարատելով զայն և մեծնալով։ Օրն ամէն կերպով գեղեցիկ ըլլալ կ'խոստանար։ Ոչինչ կար երկնքին վրայ օդի յանկարծական փոփոխութիւն մը գուշակել տալու։ Արդէն, երկու երեք օրէ ի վեր, ջերմաչափը օդի հաստատ վիճակ մը կ'ցուցընէր։ Ծովուն վրայ ալ, հովն այնքան խիստ չէր այնպէս որ առագաստանաւը կրնար ապահով և միանգամայն հաճելի ճամբորդութիւն մը կատարել տալ իրենց։

Ժամը վեցին, ամէն ոք կամրջակին վրան էր նաւուն։ Իսկոյն առագաստները պարզուեցան և Էլէյօ-ի ծովածոցէն դուրս ելնելով բացուեցաւ և հովին ուղղութեան տուաւ ինքզինքը։ Կէս ժամ չանցած, Արեւելեան հրուանդանն ետին ձգած հեռացած էր բաւական տեղ, ծովեզերքէն մէկ ծովային մղոն հեռաւորութեամբ, այնպէս որ նաւուն մէջ եղողները կրնային դիւրաւ նշմարել խարակին բարձունքէն նախորդ օր տեսնուած հովիտին դիրքը։

Երևոյթէն, այս հովիտը չորս հինգ մղոն հազիւ թէ հեռու կ'գտնուէր Լէյօ-ի ծովածոցէն։ Այդ հեռաւորութիւնը ճեղքելու համար երկու երեք ժամ կ'բաւէր։ Արդ, երբոր Էլէյօ-ի մօտենար երկրին այդ մասին, այն ատեն պիտի մտածէին թէ ի՛նչ կերպով կարելի պիտի ըլլար ցամաք ելլել։

Էլիզապէթի երկու կողմերէն խումբ խումբ թառափներ կ'վազվռտէին, ջուրին երեսը ցատկոտելով և խաղալով։ Ոմանք եօթն ութն ոտքի չափ մեծ էին։ Ճէգ և Էրնէստ փափաքեցան անոնցմէ մէկ քանին չամփրել բայց Մ. Ջերմաթ չթողուց որ ընեն. ի՞նչ պէտք կար, ի՞նչ բանի կը ծառայէին այդ ձուկերը։ Մ. Ջերմաթ աւելի գոհ պիտի ըլլար օրինակի համար, եթէ թիւնիքի նման համով ձուկ մ'ըլլար բռնելիքնին։ Բայց Մ. Ջերմաթ չէր գիտեր որ այդ ձուկերուն համար պէտք եղածը խորհուած է արդէն։ Նաւուն քովերէն կախուած էին արդարեւ մէկ քանի կարթեր որոնց միջոցաւ կարելի եղաւ բաւական թուով որսալ այդ պատուական ձուկերէն ի մեծ ուրախութիւն ցերեկուան ճաշատեղանին վրայ ախորժակ բացող կերակուրներ փնտռողներուն։

Քանի՛ Էլէյօ-ի մօտենար հովիտին, տեսարանն ալ անփոփոխ կ'մնար։ Երեւցածը յաջորդական շարք մ'էր կրային կամ քարուտ բլրակներու. երբեմն աւազակոյտերու, յաճախ ժայռերու մէջ փորուած քարայրներու որք միևնոյնն ըլլալ կը թուէին և տխրալից երևոյթ մը կ'պարգէին։ Սակայն, երբ նաւն դէպի հարաւ ուղղուեցաւ, տեսարանն ալ տարբեր ձև մը կ'առնէր, կ'գեղեցկանար հետզհետէ։ Հոն, զանազան տեսակ ծովային թռչուններ բոյն ունենալ կ'երևնային, որովհետեւ կ'թռչտէին ծովեզերքին մօտ, կ'ճչէին, կը պոռային, մինչև իսկ կ'մօտենային նաւուն, կ'շրջապատէին զայն։ Ճէգի որսորդութեան համար ունեցած եռանդն արդարացուած ըլլար կ'թուէր վերստին, բայց այս անգամ Աննան էր որ արգելք կ'ըլլար իր չարամիտ նպատակներուն։

— Հապա եթէ պատահի որ Ճէննիին թռչունը զարնես մեռցնես, կ'պատճառաբանէր աղջիկը, ցաւ պիտի չըլլա՞յ սիրտդ, Ճէգ, ըսէ՛։

— Անոնք իրաւունք ունի, կ'ըսէր Էրնէստ։

— Միւս իրաւունք ունի Աննան, կ'աւելցնէր Ճէգ. ես ալ անոր համար խօսք կուտամ թէ մինչև որ Միսլիզ ժայռին թռչունը չգտնուի, հոս մը չպիտի զարնեմ անոնցմէ։

— Է՛հ ուրեմն, կուզես որ մտածածս յայտնեմ քեզի բացայայտօրէն, հարցուց Աննա։

— Ինչու չէ՞, պատասխանեց Ճէգ։

— Ես կ'խորհիմ որ վերջապէս օրին մէկը Ճէննիին թռչունը ձեռքերնիս պիտի անցնի։

Անկարելի չէ՛, քանի որ խօսք տուիր թէ չպիտի սպաննես զայն։

Ժամը իննը կար երբ առագաստանաւը խարակին ծայրի կոր անկեան առաջքն երևցաւ, հոն էր որ ծովեզերքը կազմուած էր աւազուտ և կանաչապատ բլրակներով. Էլիզապէթ մեծ զգուշութեամբ մօտեցաւ ծովափին։ Մր. Ուօլսթըն, նաւուն առաջքը կեցած ծովուն յատակը կ'խուզարկէր ժայռ մը կամ կասկածելի հատանք մը տեսնելու պէս Մ. Ջերմաթի իմաց տալով, նաւուն ընթացքը փոխելու համար։

— Ահ, իրաւ որ, գոչեց Ճէգ, չենք կրնար ըսել թէ այս կողմն ալ ամայի է, չոր է... բազմութիւն անգամ կայ և բարձր դասակարգէն մինչև իսկ։

Ամէնուն նայուածքը ուղղուեցաւ դէպի հոն ուր Ճէգ կ'կարծէր մարդիկ տեսած ըլլալ։

— Բացատրէ միտքդ, զաւակս, ըսաւ Տկն. Ջերմաթ, տեսած մարդիկդ վայրենինե՞ր են, ի՞նչ են։

Տկն. Ջերմաթ սաստիկ կ'վախնար Հնդկա—Մալէական անգութ ցեղին պատկանող վայրենիներէն։

— Տեսնենք, Ճէգ, կատակ մի՛ ըներ հետերնիս, բան մը կ'տեսնե՞ս կոր իրաւ, հարցուց Մ. Ջերմաթ։

— Մի՛ վախնաք, մի՛ վախնաք, գոչեց Ճէգ։ Իմ տեսած էակներս թէեւ երկու ոտքով են բայց փետուր ալ ունին։

— Մանչօննե՞ր (*) են ուրեմն, ըսաւ Էրնէստ։

— Այո՛, Բէնկուէններ (**) եթէ կ'ուզես յարեց Ճէգ։

(Շար.)

(*). — Մանչօ՝ Աւստրալիոյ կողմերուն յատուկ թեւատ թռչուն մ'է։

(**). — Բէնկուէն՝ Կրօէնլանտի մէջ ապրող և Մանչօի նմանող թռչուն։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ ԵՎ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԿԱՐԳԸ

Հօն Հօյի նաև ալ եզերքէն։ Հիմա կատարելապէս պաշարած ենք զանոնք։ Մեր զօրքերը կ'յարձակին Ռուսաց դիրքերուն վրայ Մուգտէնի արեւելեան և հիւսիսային կողմերը։ Թշնամին անկարգութեամբ կ'նահանջէ և մեր բանակներն ուժգնօրէն կ'հալածեն կ'նեղեն զինք Մուգտէնի հիւսիսակողմը Բու Հօյի վրայ անոր հասնելու համար։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ, 11. — Ռուս Հեռագրական Գործակալութիւնը կ'ըսէ. «Զօր. Քուրոբադքինի վերջին հեռագիրը մի միայն հետեւեալ բառերը կ'պարունակէր. «Ամէն կողմէ պաշարուած եմ»։»

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ, 11. — Բեդերսբուրկի Հեռագրական Գործակալութիւնը կ'ըսէ. «Ծովային ռազմակայանը լուր չունի թէ Ռոժտեստվենսքիի նաւատորմին հրաման տրուած ըլլայ Ճիպութի դառնալու, հոն նոր հրահանգներու սպասելու համար։»

ԼՈՆՏՈՆ, 11. Թօքիոյէ կ'հեռագրուի Սթանտըրտի. — «Ռուս մէկ քանի զօրաբանակներ ամբողջովին պաշարուեցան Ճափոնցիներուն կողմէ Մուգտէնի հիւսիս. արեւելեան կողմը։ Ռուսք 200,000 (երկու հարիւր հազար) հոգի կորուսին գերիներն ալ մէջն ըլլալով։»

ԼՈՆՏՈՆ, 11. — Ուաշինկթընէ կ'հեռագրուի Մօրնինկ Բօսթի. «Արտաքին գործոց պաշտօնատուն լուր եկած է Թօքիոյէ թէ Ճափոնի պատերազմական նախարարն ըսեր է ամերիկեան դեսպանին որ մինչեւ Մարտ 8 Ճափոնցիք կորուսին 50,000 հոգի. ասոնց մէջ է նաև 5,000 հոգիէ բաղկացեալ կիսաբաժին մը որ բնաջինջ եղաւ։»

ԼՈՆՏՈՆ, 11. — Տէյլի Թէլէկրաֆ Թօքիոյի Թղթակիցէն առնելով կ'ծանուցանէ թէ «Մուգտէնի ճակատամարտներուն մէջ Ռուսք կորուսին 100 թնդանօթ, մեծաքանակ ռազմամթերք, անհագին թուով մարդ մեռան և վիրաւորուեցան Ռուսներէն և 50,000 (յիսուն հազար) ռուս գերի ինկան Ճափոնցիներուն։»

ԹՕՔԻՕ, 11. — Ռէօյթէր կ'ըսէ. «Դեռ իր բոլոր մանրամասնութեան մէջ ծանօթ չէ ընդարձակութիւնը ռուսական պարտութեան ի Մուգտէն։ Բայց արդէն յայտնի է որ անհագին թուով մարդ մեռաւ և վիրաւորուեցաւ Ռուսաց կողմէ, որք նաև շատ թնդանօթ և մեծաքանակ ռազմանիւթ կորուսին։ 20էն 50,000 Ռուսք գերի ինկան Ճափոնցիներուն։

— Մարքիզ Օեամա կ'հեռագրէ Մարտ 10 Թուով. — «Ճափոնցիք պաշարեցին թշնամին Հօն Հօյի ալ եզերքին վրայ և անոր վրայ կ'յարձակին Մուգտէնի արեւելեան և հիւսիսային կողմերը։ Ճափոնեան զօրաբաժին մը Մարտ 10ի իրիկունը հասաւ Բու Հօ գետին վրայ, Մուգտէնի հիւսիսակողմը, և իյնալով նահանջող թշնամի բանակին վրայ, մեծ կորուստ պատճառեց Ռուսներուն։ Ճափոնցիք այսօր յաջողեցան գրաւել թշնամիին դիրքը Ֆուշունի հիւսիսակողմի բլուրին վրայ, զոր դեռ երէկ կ'պաշտպանէր կատաղաբար, Զօր. Քուրոբադքինի բանակին դէմ։»

ԼՈՆՏՈՆ, 11. — Զօր. Օքուի բանակէն Տէյլի Թէլէկրաֆի Թղթակիցը կ'հեռագրէ Մարտ 10 Թուով. — «Այժմ գիշեր Զօր. Օքուի բանակը գրաւեց Սուջադուն կայարանը, Մուգտէնի հիւսիսակողմը, ուր կը գտնուէին Ռուսաց պաշարի գլխաւոր մթերանոցները։ Ճափոնցիք 6 միլիոն փամփուշտ գրաւեցին հոն։»

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ, 11. — Զօր. Քուրոբադքին Մարտ 10ի երեկոյեան հեռագրեց կայսեր. — «Այս օրէն վերջ Ռուս բանակին նահանջը շատ վտանգալից դարձաւ։ Մանաւանդ դժնդակ եղաւ նահանջն այն զօրաբանակներուն համար որք հեռու կ'գտնուէին Մանտարինեան (գլխաւոր) պողոտայէն։ Ճափոնցիք մօտէն կ'սեղմէին մեր զօրքերը։ Բայց շնորհիւ մեր զօրաց գերագոյն ճիգերուն, մեր բանակներն հիմա վտանգէ զերծ կ'գտնուին։ Թշնամին կը ռմբակոծէր այն ճամբան որուն վրայէն կը կատարենք մեր նահանջը, թէ' արեւելքէն և թէ արեւմուտքէն։ Մեր զօրքերը մեծ քաջութեամբ կ'կռուին։ Եթէ Ճափոնցիք այսքան դիւրաւ յառաջ խաղացին հարաւակողմէն, պատճառն այն է որ այժմ սառած է Հօն Հօ գետը, որ կը պաշտպանէր Մուգտէնի մեր դիրքը։»

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ, 11. — Բեդերսբուրկի Հեռագրական Գործակալութիւնը կ'հերքէ այն լուրը թէ Ռուս կառավարութիւնը կը խորհի եղեր բանակցութիւն կատարել հաշտութիւն կնքելու համար, Զօր. Քուրոբադքինի բանակին վերջին պարտութեան հետեւանօք։

ՃԱՓՈՆԻ ՀԱՆԱԾ ՆՈՐ ԶՕՐՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 11. — Թայմզ կ'հեռագրէ. — «Երբ Ճափոնի պատերազմական պաշտօնատունը լսեց թէ Զօր. Քուրոբադքին սկսած է նահանջել, Ռուս բանակը թարմ զօրքերով հալածելու համար Տալնի ղրկեց 112,000 զօրք, որք կազմ եւ պատրաստ կ'սպասէին Նակազաքիի եւ ուրիշ նաւահանգիստներու մէջ։ Զօրքերը փոխադրող շոգենաւերը Մարտ 9ին հասան Տալնի, և զօրքերն անմիջապէս ցամաք հանուելով Շա Հօ ղրկուեցան։ Վաղն այս զօրքերը Շա Հօ պիտի հասնին և պիտի միանան Զօր. Քուրոբադքինը հալածող ճափոնցի զօրքերուն։ (ԾԱՆ. ԽՄԲ.—112 հազար զօրք առանց մէկ օրէն միւսը չի փոխադրուիր այնքան դիւրաւ, այն ալ Տալնիի երկաթուղիով, որ բաւական վակոն չունի, և միագիծ երկաթուղի մ'է լոկ։)

ԼՈՆՏՈՆ, 11. — Մուգտէնէ կ'հեռագրուի. «Կռիւները ստուգութեամբ կ'չարունակուին Մուգտէնի հիւսիս. արեւելեան կողմը։ Ռուսք կ'փորձեն ազատիլ զինք պաշարող ճափոնական բանակին մէջէն։ Ռուսաց կացութիւնը տագնապալից է Մուգտէնի հիւսիսակողմը, ուր 100,000է աւելի Ռուս զօրք պաշարուած է, կ'ըսուի։

ԼՈՆՏՈՆ, 11. — Ճափոնցիք կ'չարունակեն Ռուսները հալածել։ Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ճափոնցիք յաջողեցան 200,000 Ռուսի նահանջի գիծը կտրել։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱԹՈԼԻԿՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Պերլինի լութերական նոր մայր-եկեղեցիին նուիրագործման ու բացման բողոքական ծիսակատարութեանց ու արարողութեանց առթիւ, Վիլհէլմ կայսր իր կարծիքն յայտնեց աստուածաբանական ու կրօնական զանազան խնդիրներու վրայ։ Համպուրկցի Պաստէօր Տքր. Պերմանի հետ խօսելով, ըսաւ թէ ուրիշ երկիրներու բողոքական եկեղեցիներու պատուիրակներուն ներկայութիւնը Պերլինի գերմանական մայր—եկեղեցիին հանդէսին մէջ' կ'ցուցնէ թէ ամէն երկիրներու բողոքականք պիտի միաբանին դէմ դնելու համար անդրալեռնական կաթոլիկութեան։ Կայսրն յարեց. —«Բողոքականութիւնը չի կրնար յաղթել կազմակերպութեան ոյժով, զի կաթոլիկ եկեղեցին միշտ բողոքական եկեղեցիներէն աւելի ուժով պիտի ըլլայ ի մասին կազմակերպութեան։ Կաթոլիկ և բողոքական եկեղեցիներուն ապագան կախում ունի Աստուծոյ կամքէն, և երկուց դաւանութեանց ճշմարիտ պիտի յայտնէ թէ Ամենակարողն որո'ւն կողմը պիտի ըլլայ։ Եթէ կաթոլիկութիւնն է Քրիստոնէութեան ուղիղ բացայայտութիւնը, անիկա պիտի ըլլայ քրիստոնեայ աշխարհի տիրապետող կրօնը։ Բայց եթէ Երկնային Նախախնամութիւնը մեր կողմն է, բողոքականութիւնը պիտի շահի յաղթութիւնը, թերեւս ո'չ 20, ո'չ իսկ 200 տարիէն։ Մինչեւ որ Աստուածային կամքն յայտնուի, 500 տարի կրնայ անցնիլ։» —Բեռլինէր Զայթունկի խօսքին նայելով, կայսրն ըսեր է թէ «Պէտք է բողոքական գործունէութիւն և շարժում յառաջ բերել հակակշռելու համար անդրալեռնական բրոբականտան։ Եթէ կայսրն ինք այսպէս խօսեցաւ, անկասկած պիտի ըլլայ Գերմանիոյ մէջ կաթոլիկներուն անդրալեռնական և քաղաքական պայքարի շարժումին, ո'չ թէ կաթոլիկ վարդապետութեան։» — Գալով Երկնային միջամտութեան, կ'ըսուի թէ, եթէ Նախախնամութիւնը մինչեւ ցարդ չյայտնեց թէ ինք ո'ր կողմը կ'նպաստաւորէ, Բողոքականութի՞ւնը թէ Կաթոլիկութիւնը. ասկէ առաջ ալ յոյս չկայ որ յայտնէ։ Բուն խնդիրն հիմակ ո'չ այնքան կաթոլիկութեան ու բողոքականութեան մէջեւ է, որքան քրիստոնէութեան և անկրօնութեան կամ սկեպտութեան մէջեւ։ Եւրոպայի մէջ ո'չ կաթոլիկութիւնն ո'չ բողոքականութիւնն զգալի յաղթութիւն մը չեն տանիր իրարու վրայ։ Անհատապէս, կաթոլիկներ կան որ բողոքական կ'ըլլան, և բողոքականներ որք կաթոլիկ կ'ըլլան, բայց կրօնափոխութեան մեծ շարժումներ չեն երեւիր։ Մ. Նահանգաց մէջ վերջին տարիներս կաթոլիկները շատցան, ո'չ թէ որովհետեւ բողոքականները կաթոլիկ եղան հոն, այլ որովհետեւ Ամերիկա գաղթող ժողովրդոց մէջ Կաթոլիկները մեծամասն են—Իռլանտացիք, Մաճառք և Իտալացիք։ 500 տարի ետքը, Եւրոպա իր ամբողջութիւնով ո'չ բողոքական եղած պիտի ըլլայ ոչ կաթոլիկ։ Բայց 500 տարի ետքն ըլլալիք բանն Աստուած միայն կրնայ գիտնալ։ Ապրողը պիտի տեսնէ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Շատախ գաւառակի (Վան) նախկ. անուանեցաւ Շէմտինանի նախորդ նախկ. Ահմէտ Հիլմի էֆ.։ Իսքէնտէրունի նախկ. Մէրճրունի նախորդ նախկ. Սէլիմ էֆ.։ Լիւլէ Պուրկազի նախկ. Քեօփրիւլիի նախորդ նախկ. Հիւսէյինի Հիւսնի էֆ.։ Կիրասոնի նախկ. Նասլիճի նախորդ նախկ. Մէհմէտ էֆ.։

Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Մալիյէի ընդհ. հաշուակալութեան թղթակներու ճիւղին դէր—Տնօրէն Շէֆիք պէյի։ Միւթէմայիզի աստիճան' Մաքսային ժողովոյ անդամ Հիւսնի պէյի, և կայս. Անձն. Գանձու սէնէտներու դիւանին քարտուղար Ֆուատ պէյի։ Անատոլուի գազասքէրութեան աստիճան տրուեցաւ Էվգաֆի վարչական ժողովոյ անդամ Ալի Րիզա էֆ.ի։

Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. Պալատան Բ. թարգմանիչ օգնական և արտաքին գործոց մասնաւոր դիւանին պաշտօնեայ Ֆուատ պէյի։ Ա. Օսմանիյէ' Մաքսային վերատեսչութեան թարգմանութեան դիւանի դէր—Տնօրէն Ժաք պէյի։ Բ. Օսմանիյէ' Մալիյէի ընդհ. հաշուակալութեան մայր տոմարի ճիւղին Տնօրէն Իզզէթ պէյի, և միւմէյյիզ Պասրի էֆ.ի։

1321 ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ. — Վաղը, Գշ., կ'սկսի 1321 ելմտական տարին, և այս առթիւ ոչխարներ կ'մորթուին մաքսային բոլոր պաշտօնարաններուն, Զինուորականին, Ազլի պաշտօնատան մէջ, և հին հաշիւները փակելով, կ'սկսուի նոր տարւոյ գործառնութեանց։ Գաւառական մաքսային պաշտօնարաններն ալ այս կերպով պիտի սկսին ելմտական նոր տարւոյ գործառնութիւններուն։

—Ղալաթիոյ Սակարանին վարչական Խորհուրդը փոխուած ըլլալով, ելմտական նոր տարւոյ առաջին օրէն նոր վարչական Խորհուրդը կ'սկսի իր նիստերուն։

—Վաղուընէ սկսեալ, Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան վարչական խորհրդոյ նախագահութիւնը ֆրանս. պատուիրակ հրամատար Պէռժէէ կ'անցնի անգլիացի արժէտեարց պատուիրակ Մր. Ատամ Պլօքի։

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԸ. — Ջեռնհաս պաշտօնատունը ծանոյց առ որ անկ է թէ դրոշմատուրքէ զերծ են դպրոցներու և բարեսիրական հաստատութեանց ի նպաստ տրուած ներկայացումներու, թատերական ներկայացումներու և պարահանդէսներու համար տրուած տոմսակները, և արձանագիրները։

ԳԱՐԱՔԵՕՍԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ պաշտօնէ չինելու համար ծրագիր մասայց քննիչ յանձնաժողովը։

ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ—ՍԱԼԸՐԵԱՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ ցաւօք կ'լսենք թէ չփոթուած և ծանրագոյն հանգամանք ստացած է խարդախութեան (faux, սախթէքեարլըգ) ամբաստանութեամբ մը։ Որովհետեւ Սալըրեան ծանօթ վաճառականներու և նշանաւորներու ստորագրութիւնք կեղծեր է իր bons de faveurներուն տակ, այսինքն' իրական գործողութեան մը չհամապատասխանող այն մուրհակներուն տակ որոց նպատակն էր իրեն միջոց տալ հրապարակէն դրամ քաշելու' պայմանաժամին ինք հատուցանելու համար, բայց գործածելով ծանօթ ստորագրութիւններ, որոց վրայ հրապարակն աւելի վստահութիւն ունէր քան իր սան ստորագրութեան վրայ։ Այս տեսակ կեղծ ստորագրութիւններ կրող իր կարգ մը մուրհակներն արդէն վճարեր է. և կ'յուսար միւսներն ալ հատուցանել, բայց գլխաւոր առնելիքաւորներէն մին, Ցովսէփ էֆ. Թօգաթեան, պայմանաժամին անվճար թողուած փոխ''գրոյ մը համար դատարան դիմած ըլլալով, անանկութիւնն հռչակուեր է, որով հրապարակին վրայ մնացեր են ուրիշ կեղծ ստորագրութիւններ, և հիմակ ասոնց խնդիրն է որ ամէնէն աւելի ծանր հանգամանք կուտայ սոյն անանկութեան։ Թէ' Կիւլպէնկեան թէ Սալըրեան փախած են, կ'ըսուի, կամ Պոլսոյ մէջ պահուըտած։ Երկաթի այս վաճառատան մէջ գործ ունեցող Կիւլպէնկները ծանօթ վաճառական Աբէլ էֆ. Կիւլպէնկի եղբօրորդիքն են, որոց առեւտրական մէթոտներն արդէն ժամանակէ մ'ի վեր հաւնուած չէին հրապարակին վրայ, և վաճառատան վարկը կոտրած էր, կ'ըսուի։ Այս անանկութեան ուրիշ մէկ անհաճոյ կողմն այն է որ սնանկացեալ վաճառատան պարտքն ո'չ այնքան Եւրոպայի է որքան մեր հրապարակին, և տեղացի այն տուներուն որոց հետ գործ կ'ընէր ամէն օր։ Հրապարակին վրայ օրուան խնդիրն այս է որ երբ փոխ''գրոյ մը կամ մուրհակի մը ներքեւ գրուած ստորագրութիւնը կեղծ ըլլայ, և կարգը գայ նոյն ստորագրութեան տիրոջմէն պահանջելու դրամը, «Այս ստորագրութիւնն իմինիս կը նմանի, բայց ես չեմ ստորագրած» ըսելով մարդը մրթէ կ'ազատի' վճարելու հարկէն։ Կ'երեւի թէ «ստորագրութիւնս կեղծեր են» ըսելը չի բաւեր։ Օրէնական շատ մը դժուարութիւններ կան, մանաւանդ երբ մարդը խոնջ համար ստորագրութիւն տալու վարժուած ըլլայ, և երբ իր ամէն ստորագրած մուրհակին համապատասխան առեւտրական կամ սեղանաւորական գործողութիւն և արձանագրութիւն չկենան իր տումարներուն մէջ։ Ըստ օրէնի, ձեռագրի մասնագէտներու կարծիքը կ'առնուի, և ստորագրութիւնը կեղծուած անձը կ'ստիպուի գումար մը աւանդ թողուլ' ի նոտարատեսութիւն ո'չ միայն ստորագրեալ գումարին վճարման, այլ և հատուցման միւս կողմի ամէն վնասներուն։ Բայց այն վայրկենէն ուր ամբաստանողը բաւական նշաններ կ'ցուցընէ կեղծարարութեան մը հաւանականութեան, գործն ընդհանուր դատախազութեան կ'յանձնուի դատարանին կողմէ։ Հետեւապէս, ամէն վաճառական և սեղանաւոր պէտք է կանխահոգ զգուշութիւն ընէ իր ստորագրութեան կեղծուելուն դէմ։ Խոնջ համար թուղթ ստորագրելու չէ, (թէև մեր հրապարակին գործական անձուկ վիճակին և վարկի նուազութեան մէջ, առանց անոր չըլլար, կ'ըսուի։) Ամէն ստորագրութիւն վաճառական գործողութեան մը համապատասխանելու է, և իր արձանագրութիւնը պէտք է ունենայ վճարելի թղթոց պայմանաժամի տումարին մէջ։

ՏՈՅՉԷ ՊԱՆՔԻ վարչական ժողովն առաջարկեց որ առ մէն մի բաժնեթուղթ 12 % շահաբաժին տրուի. անցեալ տարի շահաբաժին տրուած էր 11 %։ Անցեալ տարի շահոյթ գոյացաւ 24,323,977 մարք, ընդդէմ 24,307,600 մարքի, 1903 տարւոյ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Հէլլէն դեսպան Մ. Կրիբարիս Շբ. օր տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարար Թեվֆիք փաշայի հետ։

—Սեւ Լերան փոխ գործակատարը Շբ. օր տեսակցեցաւ Արտաքին Թղթակցութեանց դիւանի Տնօրէն Նուրի պէյի հետ։

—Անգլ. դեսպանատան գործակատար Մր. Թաունլի, որ վերջերս խորհրդական անուանուեցաւ Ուաշինկթընի Անգլ. դեսպանատան, Շբ. օր հրաժեշտի այցելութիւն տուաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին, Պետական Խորհրդոյ նախագահ Սաիտ փաշայի, Ներքին գործոց նախարար Մեմտուհ փաշայի, Արտաքին գործոց նախարար Թեվֆիք փաշայի, խորհրդական Նաբար փաշայի և Արտաքին գործոց պաշտօնէութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներու։ Մր. Թաունլի Գշ. օր կ'մեկնի մայրաքաղաքէս։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ. — Ութ հոգիէ բաղկացեալ Պուլկար աւազակախումբ մը պաշարուեցաւ Մանասդըրէ մէկուկէս ժամ հեռու Հոլաթ գիւղը տան մը մէջ, և բնաջինջ եղաւ Օսմ. զօրաց կողմէ։

—Հռչակաւոր պուլկար աւազակապետ Լուգայի 6 հոգիէ բաղկացեալ աւազակախումբն Օսմ. զօրաց կողմէ պաշարուեցաւ Վոտենայի Մէսմէր գիւղէն տան մը մէջ, և բնաջինջ եղաւ։

—Մանասդըրի Ծուլեվա գիւղին մէջ պահուըտած Նիքօլի, Դոչքօ անուն Պուլկար աւազակներն և իրենց ընկերներն սպաննուեցան ընդհարման մը միջոցին։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳԱՑ քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշա Բշ. օր այցելեր է մաքսային պաշտօնատուններն, և հրաման ըրեր է որ մաքսային գործողութիւնք շուտով կատարուին, և պէտք եղած դիւրութիւնները տրուին գործի մարդոց։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԸ. — Մարտ 8 Թուով կ'հեռագրուի Լոնտոնէ. — «Երէկ իրիկուան հացկերոյթ տրուեցաւ Պըքինկէմի պալատան մէջ' ի պատիւ Ֆերտինանտ իշխանին։ Էտուարտ Թագաւոր և Պուլկարիոյ իշխանը բաժակաճառեր արտասանեցին։ Ֆերտինանտ իշխան այսօր տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լենստաունի և Աւստրիամաճառ դեսպան Կոմս Մենստորֆի հետ, որ վաղը հացկերոյթ պիտի տայ ի պատիւ իշխանին։ Էտուարտ Թագաւոր, Ալեքսանդրա Թագուհին և Ֆերտինանտ իշխան այսօր այցելեցին Կիլլինկթընի մէջ բացուած ձիի ցուցահանդէսը։ Ֆերտինանտ իշխան տեսակցեցաւ նաեւ վարչապետ Մր. Պալֆուրի հետ։ Կէս պաշտօնական Սթանտըրտ կ'գրէ թէ Ֆերտինանտ իշխան Լոնտոն այցելելով իր բարեկամ Էտուարտ Թագաւորին հետ տեսնուելու համար։»

ՖՐԱՆՍ. ԴԵՍՊԱՆ Մ. Քոնստան Շբ. օր Պոլիս ժամանեց Արեւելեան ճեպընթացով, և կայարանին մէջ ընդունուեցաւ գործակատար Մ. Պաբստի, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնէութեան, Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչութեան Ընդհ. Տնօրէն Կոմս տ'Անտուի, Օսմ. Կայս. Պանքայի Ընդհ. Տնօրէն Մ. Տէֆէսի, Տնօրէն Բոնէֆուի պէյի և այլ անձնաւորութեանց կողմէ։ Ցանուն Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարին բարի գալուստ մաղթեցին Եպարքոսութեան Թարգման Խայրէտտին պէյ և Արտաքին գործոց պաշտօնատան Թարգման Սաատէտտին պէյ։

ՐԷԺԻԻ ԱՐԺԷԹՈՒՂԹԵՐԸ. — Բանսդոնքինուբոլիս կ'գրէ թէ վերջերս Բարիզի Սակարանին մէջ շատ գնուեցան Րէժիի արժէթուղթերը, ինչ որ ապացոյց է թէ Տնօրէն Մ. Րամպէռ կատարեալ ձեռնհասութեամբ և արժանիքով կ'վարէ իր պաշտօնը, և Րէժին օր ըստ օրէ կ'յառաջդիմէ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ.—Գազըր-Զէյմէ, Տէմիրհանէ փողոց, Շապանի սրճարանին վերնայարկը բնակող Ալի անուն գործաւոր մը առջի օր փորձեց անձնասպան ըլլալ զգեստներն այրելով, բայց անմիջական օգնութիւնք ետ կեցուցին զինքն իր այդ նպատակէն, որ կրնար նաեւ հրդեհի առիթ տալ։

ՀՐԴԵՀ.— Առջի օր ժամ 9ին հրդեհ ծագեցաւ Քալաֆաթ—Եէրի, նորոգուող տնակ մը, որ մասամբ այրեցաւ մէջը գտնուող առարկաներուն հետ։

—Էյմա—Տաղիի հրդեհէն ապահովագրական ընկերութիւնք 300 ոսկի վնասեցին։

—Առջի գիշեր հրդեհ ծագեցաւ Ղալաթիա, Շէֆթալի փողոց, և տուն մը այրեցաւ մասամբ։

—Երէկ գիշեր ժամ 7ին հրդեհ ծագեցաւ Թոթավլա, Սամեճ փողոց, և այրեցան 8 տուն, 1 սրճարան, 2 նպարավաճառանոց, և 1 կօշկակարի խանութ։

ՎԷՀ. ԿԱՅՍՐԸ բարեհաճեցաւ հրդեհին վայրը ղրկել Ֆիւնտըգլը Թարուց, Նէճիպ և Սէյֆէտտին էֆէնտիները։ Հրդեհին վայրը փութացած էր Բերայի կառավարիչ Համտի պէյ, որ հարկ եղած հրամանները տուաւ հրդեհը շուտով մարելու համար։

ԽԵՂԴԱՄԱՀ.— Չորս Թուրքեր երեկ ձկնորսութեան գացած էին Քեհաթխանէի կողմերը, և իրիկուան հով կ'դառնային, երբ իրենցմէ մէկը Դարա Աղաճի բացերը բնական պէտք զգալով ուզեց փոխացնել, բայց նաւակը շրջեցաւ, և երկու հոգի խեղդուեցան, հակառակ շրջակայքէն հասած օգնութեանց։

ԱՐԱՊԱՃԸ ՎԻՔՆԻ ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ ԴԱՏԸ. — Սթեփան Գազանճեան փաստաբան.— Եղեռնագործ Ատեանը Շաբաթ օր իր վճիռն արձակեց Արապաճը Վիքէնի ժառանգական դատին վրայ։ Դատարանը նկատելով որ բուն իսկ Վիքէնի զաւակները չեն Սթեփան Գազանճեանի ներկայացուցած Ցովհաննէսն ու Լուցիքան, նկատելով որ Մարիանէ զաւակ չէր կրնար ունենալ 60 տարեկան հասակին մէջ, նկատելով որ Վիքէն արդէն կերպով մը ջրած կ'ըլլայ «Ցովհաննէս իմ զաւակս է» յայտարարութիւնը, զայն իբր թոռ ղրկելով դպրոց, նկատելով որ Սթեփանի կինն ալ Մարիանէի իբր զաւակ արձանագրուած է, նկատելով որ Սթեփան Գազանճեանի ձեռք բերած բոլոր թուղթերը խարդախութեամբ ստացուած են, նկատելով որ վկաներ իսկ յայտարարեցին թէ Լուցիքա և Ցովհաննէս իբր հոգեզաւակ առնուած էին, նկատելով որ վկայութիւնք կ'հակասեն իրարու, նկատելով որ արդէն Սթեփան Գազանճեան յանձնարարելի մէկը չէ վարք ու բարքով, ինչպէս կ'վկայէ Հայ—հռոմէական Պատրիարքարանը, նկատելով որ Սթեփան Գազանճեան քէֆալէթի խարդախութիւն ի գործ դրած է,—Դատարանը յանցաւոր ճանչցաւ Սթեփան Գազանճեանը, անդամոց երկուերրորդի մեծամասնութեամբ, և յետ վիճաբանութեան Էվգաֆի և ամբաստանեալին փաստաբաններուն, Սթեփան Գազանճեանը դատապարտեց եռամեայ թիապարտութեան, խլուեցան բոլոր կալուածները (որոց արժէքը Թէրէճիանի Հօճէթ կ'հանէ 70,000 ոսկի) Էվգաֆի վերադարձնելու։ Բաց աստի, նկատելով որ Գազանճեան ցարդ 5,744 ոսկի գանձած է իբր վարձք այդ կալուածներէն, դատարանն առանձին պիտի քննէ կալուածոց հաշիւները։ Նկատելով որ շատեր ալ սուտ վկայութիւն տուին այսպիսի կարեւոր խնդրի մը մէջ, դատարանն անդամ Շէվգը պէյի յանձնեց առանձին քննել տրուած վկայութեանց խնդիրը։

ՔՐՈՆԻԿ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Կ'ըսուի թէ Ս. Հայրապետը Բեդերսբուրկ պիտի երթայ կալուածական խնդրոյն համար նոր դիմում ընելու։

—Ս. Պատրիարք Հայրը Շաբաթ իրիկուն եւ երէկ առաւօտ նախագահեց Մայր Եկեղեցւոյ արարողութեանց. Ն. Սրբազնութիւնը Շաբաթ գիշեր ընթրեց Երուսաղէմատան մէջ։

— Ֆրանսական դեսպանատան Բ. Թարգմանը Շաբաթ օր Պատրիարքարան եկաւ ու տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

—Ինչպէս յայտնի է, Հիւանդանոցի դէմի պարտէզը պիտի մշակուի և այսպէս պիտի հայթայթուի Հաստատութեան բանջարեղէնի պէտքը, և նոյն իսկ կարելի պիտի ըլլայ որ մաս մ'ալ աւելնայ ու դուրսը վաճառուի. այս գետինը որ 100 տէօնիւմ տարածութիւն մ'ունի, ակոսուած է մշակուելու, յանձնաժողովին հսկողութեան ներքեւ որ ամէն կիրակի հոն կ'գումարէ։ Առ այժմ ասոր, գետնախնձոր և բանջարեղէն պիտի տնկուի. յառաջիկայ տարի կանկատանցն աւելի պիտի ընդարձակուի, և նոր գնուած գետինէն մաս մը պիտի յատկացուի կանկատի մշակման։ Ներկայ նախնական աշխատութեանց համար Հիւանդանոցի պատսպարեալներն կ'գործածուին, իսկ յառաջիկային' ամսականաւոր մշակներ պիտի վարձուին։ Եղած դիմումներու վրայ Պրուսայի Ս. Առաջնորդն անմիջապէս 2 պարկ ասիա ղրկեր է. գետնախնձորի հայթայթման համար ալ Նիկոմիդիոյ Սրբազան Առաջնորդին պիտի դիմուի։ Խորհուրդ կայ նաեւ թթաստան մ'ալ կազմելու, ուրկէ 1—300 ոսկի հասոյթ կ'յուսացուի։ Հոգաբարձութիւնը 40—50 ոսկիի գումար մը տրամադրած է. աւելի զոհողութիւններու համար առ այժմ միջոցները կ'պակսին, բայց բարեսէրներու ինքնաբեր նուիրատուութիւններ մասնաւորապէս պիտի նպաստեն հասոյթի լաւագոյն աղբիւրներ ապահովելու։

—Պաշտօնաթող Պատր. փոխանորդ Տ. Սեբովբէ Վրդ., ընկերակցութեամբ մէկ քանի ծանօթ ազգայիններու, այցելեց Քաղդէացւոց Պատրիարք Տ. Եմմանուէլի, որ Պաղտատ կ'գտնուէր։ Քաղդէացւոց Պատրիարքը նոյն օրը փոխադարձ այցելութիւն տուեր է եւ յարգալից ընդունելութեամբ պատուուեր է։ Պատրիարքը գովեստով խօսեր է Մուսուլի Հայ հասարակութեան պարկեշտութեան ու աշխատասիրութեան վրայ։

—Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ խնամակալութիւնը կ'ծանուցանէ թէ Ս. Մեռն. Սրբազան Պատրիարք Հայրն յառաջիկայ Հինգշաբթի (3 Մարտ 1905) Ս. եկեղեցւոյս մէջ, արեւագալի ժամերգութենէն ետքը, պիտի մխիթարէ բարեպաշտ հաւատացեալներն հոգեշունչ և պերճախօս քարոզութեամբ։ Սկզբնաւորութիւն արեւագալի ի ժամ 2½, քարոզի' 3½։

(Ըստ խնամակալութեան)

26 Փետր. 1905, Ղալաթիա

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԹՕՔԻՕ, Մարտ 12.— Ռէօյթէր կ'ըսէ. —«Պաշտօնապէս կ'հաղորդուի թէ 40,000 ռուս գերի բռնուած է։ Շա Հօյի շրջանակին մէջ 90,000 հոգի կորուսին Ռուսք։ Մարքիզ Օեամա կ'ըսէ թէ Ճափոնցիք նոյն կռիւներուն մէջ կորուսին 41,000 հոգի։ Ճափոնցիք Բու Հօյի մօտ գերի վարեցին ռուս ամբողջ զօրախումբ մը, որ կ'նահանջէր։»

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ, 12.— Զօր. Քուրոբադքին կ'հեռագրէ կայսեր ամսոյս 11 թուով.— «Այս իրիկուն թշնամին սկսեր է իր երրորդ զօրաբանակին վերջապահներուն վրայ միայն յարձակեցաւ։ Միւս երկու զօրաբանակներուն առջեւ գտնուող ռուս առաջին զօրաբանակը կ'չարունակէ իր նահանջը' առաջուց մեր զօրքերուն համար ցոյց տրուած դիրքերուն վրայ։ Երրորդ զօրաբանակին վերջապահներն այսօր դիրք մը գրաւեցին Մանտարինեան պողոտային վրայ, Թիէլինկէ 25 վերստ հեռու։ Փետր. 28—11 Մարտ դէպ ի հիւսիս փոխադրուեցան վիրաւոր 1190 սպայ և 46,891 զինուոր։»

ՀՌՈՄ, 12.—Թագաւորը Մ. Ֆօրթիսի յանձնեց նոր Դահլիճը կազմելու պաշտօնը։ Լրագիրները կ'ըսեն թէ Մ. Ֆօրթիս պիտի ստանձնէ Վարչապետութիւնն եւ Ներքին գործոց նախարարութիւնը, իսկ Մ. Մ. Թիթթոնի, Բէտոլդի եւ Լուծատդի պիտի պահեն իրենց նախկին պաշտօնները։

ՍՕՖԻԱ, 12.—Երեք առեւտրական առժամեայ համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ ընդ մէջ Աւստրիոյ եւ Պուլկարիոյ, պայմանաժամը Սեպ. 1/14ին աւարտող պայմանագրին հիման վրայ։ Առժամեայ համաձայնութիւնը պիտի տեւէ 6 ամիս։ Աւստրեւմաճառ կառավարութիւնն յայտարարեց Պուլկար կառավարութեան թէ պատրաստ է բանակցութեանց սկսիլ վերջնական առեւտրական պայմանագիր կնքելու համար։ Դեռ որոշուած չէ թէ բանակցութիւնք ե'րբ պիտի սկսին։

ԼՈՆՏՈՆ, 12.—Տէյլի Թէլէկրաֆ կ'ըսէ թէ Ճափոնցիք 24 քիլոմէդր միայն հեռու են Թիէլինկէ։ Ֆուշունի եւ Թիէլինկի միջեւ գտնուած ճամբան կտրած են Ճափոնցիք։ Զինուորական մասնագէտներ կ'ըսեն որ դժուար է թէ ռուս բանակը կարենայ խուսափիլ այս ճամբուն վրայ գտնուող լեռներէն։ Ճափոնցիք կ'կարծեն որ ռուս կեդրոնն և ձախ թեւը պաշարուած են։ Թերթերը կ'ըսեն թէ ռուս բանակը պարտուեցաւ տեղեկագրութեան միջոցներու անբաւականութեան պատճառաւ։ Այսպէս, երբ իմացուեցաւ Սին—Մին—Դինի գրաւումը, այլ եւս անկարելի էր միջոցներ ձեռք առնել Ճափոնցւոց դիմադրելու համար։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ, 12.—Պատերազմական Խորհուրդը զբաղեցաւ Զօր. Քուրոբադքինն ետ կանչելու խնդրով։ Դեռ ո'և է որոշում չտրուեցաւ։ Կ'կարծուի թէ իր յաջորդը պիտի ըլլայ մեծ դուքս Նիքօլա։ Խորհուրդն որոշեց 1 միլիոն ռուբլի ապսպրել խոշոր թնդանօթներու յատուկ, պատերազմը շարունակելու համար։ Այսպէս կ'հերքուի Տէյլի Կրաֆիքի տուած լուրը թէ Ցարը պատրաստ է հաշտութիւն կնքել ընդունելի պայմաններով։ Սխալ է թէ Պալթիկի նաւատորմն ետ կանչուած ըլլայ։ Փարիզի Բեդերսբուրկի Թղթակիցը կ'ըսէ թէ Ցարն որոշեց 500,000 զօրք ղրկել Մանչուրիա։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ, 12. — Ճափոնական դեսպան Մ. Թագահիրա յայտարարեց արտաքին գործոց նախարար Մր. Հէյի թէ Մուգտէնի առումն ազդեցութիւն չպիտի ունենայ պատերազմը շարունակելու խնդրոյն վրայ, և Ռուսաց սին է առաջին անգամ բանակցութեան սկսիլ։ Ռուս դեսպան Մ. Քասինի յայտարարեց տեսակցութեան մը մէջ թէ Ցարը Ռուսաց յաղթանակէն ետքը միայն վերջ պիտի տայ պատերազմին, առանց նայելու ըլլալիք կորուստներուն և պատերազմի տեւողութեան։ Արդէն նոր զօրահանութեան հրաման արձակուեցաւ ի Ռուսիա։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԼՈՆՏՈՆ, Մարտ 12. — Թօքիոյէ կ'հեռագրուի Ռէօյթէրի. — «Զօր. Քուրոքիի հրամանին տակ գտնուող Ճափոնական զօրաբանակը Մարտ 10ին հասաւ Հօն Հօ գետէն դէպ հիւսիս. արեւելք 12 մղոն հեռատեղ, և նոր մեծ ճակատամարտ մ'եղաւ Զօր. Լինեւիչի բանակին հետ։ Ճափոնցիք Ռուսներէն շատ ըլլալով, շաբաթ օր սկսան առաւելութիւններ ձեռք բերել, և ճակատամարտի բախտ ի նպաստ իրենց դարձուցին։ Այս պահուս կ'նահանջէ Զօր. Լինեւիչի բանակը, գէշ պայմաններու մէջ։ Ճափոնցիք ուժգնօրէն կ'հալածեն զինքը, և կ'ուզեն խուճապի փոխել ռուս բանակին նահանջը։ Արդէն մէկ քանի յաջողութիւններ ձեռք բերին այս ուղղութեամբ։ Ճափոնցիք կատաղօրէն սկսան հալածել ռուս մեծաթիւ զօրախումբ մը, Բու Հօյի մօտ հասան անոր, և ամբողջութեամբ գերի վարեցին, յուսահատական պայքարէ մը վերջ, ուր մեծ կորուստ ունեցան Ճափոնցիք։»

ԼՈՆՏՈՆ, 12. (Պաշտօնական).— Մարքիզ Օեամա կ'հեռագրէ Միքատոյին թէ Փետր. 21էն ի վեր, երբ Ճափոնցիք սկսան իրենց պաշարողական շարժումներուն Ռուս բանակին դէմ, մինչեւ Մարտ 12, Ճափոնցիներէն մեռան 41,222 հոգի։

ԼՈՆՏՈՆ, 12.—Զօր. Օքուի բանակէն մօտ գտնուող Ռէօյթէրի Թղթակիցը կ'հեռագրէ.—«Մուգտէնի հիւսիս. արեւելեան կողմը գտնուող Ռուս խրամները գրեթէ անառիկ են։ Կեդրոնի Ռուս բանակէն մաս մը հիանալի դիմադրութիւն մ'ի գործ կ'դնէ այս կէտերուն վրայ. կռիւը կ'չարունակուի անդուլ անդադար։»

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	98 35
Ամէնէն բարձր գին	»	98 35
Ամէնէն վար գին	»	98 27
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	131 62½
Ամէնէն բարձր գին	»	132 —
Ամէնէն վար գին	»	131 62½
Թրամվայ	»	97 —

ԲԱՑՈՒՄ, 28 Փետր.

Օսմանեան Միացեալ	Օ. Ո.	98 26
» » ժամ 6ին		98 36
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	131 75
» » ժամ 6ին		131 75
Րէժիի բաժնեթուղթ	»	16 10
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	Ա. Ֆր.	302 50
» » »	Բ. »	268 25
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	512 —
Անատոլուի երկթ. պրտթ.	»	529 —
» » բժնթ.	Ա. Ո.	13 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 02½
Թրամվէյ բաժնեթուղթ	Ղրշ.	625 —
» ժուիսանս	»	210 —
» պարտաթուղթ	Ֆր.	485 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	251 —
Թրամվայ	»	97 —
Գազատուն		91 —
Քարափ Իզմիրի	»	575 —

ՉԷՔԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միաց. 1 օրուան	Օ. Ո.	1.87½ —
» » 8 »	»	5 — —
Ռումելիի Երկթ.	Ֆր.	2 — —

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

	ՎԱՃԱՌՈՒՄ	ԳՆՈՒՄ
Լոնտոն 3 ամիս	111 10	110 15
» չէք	110 35	110 15
Բարիզ 3 ամիս	22 62½	22 82½
» չէք	22 72½	22 82
Պերլին մարք	18 46	18 56
Վիեննա քուրոն	21 65	21 75

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլիական ոսկի	Ղրշ.	110 04
20 ֆրանքնոց	»	87 23
20 մարքնոց	»	107 20
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Քրիմէց	»	51 04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 06
Պեշլիք	»	105 20
Նոր մէթալիք	»	103 10
Ռուսլ Թղթադրամ	»	8 60

Անդրէ Ա. Անդրէադէս, Ղալաթիա

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Մարտ 11

Օսմանեան Միացեալ բաց.	Ա. Ո.	89 50
» » գոց.	»	89 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	14 12
Եգիպտական Միացեալ	»	106 50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	91 81
Պուլկար. փոխառ. 1888	»	97 75
» » նոր 1892	»	97 75
Հելլենական Ռանդ 1881	»	40 25
» Մոնոբոլ	»	51 25
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 33
Թրանսվալ	»	3 75
Ճափոնական 4 %	»	87 62
Ռուսական		88 75
Դրամադեղչ	»	2 ½

ԲԱՐԻԶ, Մարտ 11

Օսմանեան Միացեալ բաց.		90 92
» » գոց.		91 07
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	134 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	607 —
Օսմ. Մաքս. Նոր փոխառ. 4 %	»	477 —
Րէժիի բաժնեթուղթ	»	368 —
Ֆրանս. Ռանդ 3 %	»	100 45
Թուրք Լոթ	»	1156 —
Ռուսական		88 80
Թրանսվալ	»	97 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 19½
Դրամադեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՎԻԵՆՆԱ, Մարտ 11

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրոն	95 20
» Լոնտոնի վրայ	»	231 80
Ռումելիի Երկաթուղի	»	141 25
Օսմ. Րէժի	»	338 —
Դրամադեղչ		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Մարտ 11

Օսմ. Միացեալ		89 —
Անատոլուի Երկ. պարտաթ. մարք		104 50
» » բաժնթ. 60 %	»	101 70
Ռուսական 4 %	»	89 10
Ռումելիի Երկաթուղի	»	135 35
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 33½
Չինաստանի փոխառութիւն 1903		89 10
Դրամադեղչ		3 —

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 16,898,650
ՀԱՍՈՅԹ 1903 ՏԱՐԻՈՅ 3,550,873

ՆՈՐԹԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,523,504
ՀԱՍՈՅԹ 1903 ՏԱՐԻՈՅ 1,515,600

Ընկերութիւնքս իրենց օժնցած հսկայ դրամագլուխ, ահագին պահեստի գումար ու հիմնականներով ապահովուած բացարձակ վստահութիւն կ'ընծայեն և իրենց միացեալ Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն հրդեհի դէմ մեծագումար ապահովութիւններ չէնքերու կարասեաց, ապրանաց եւ այլն վրայ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ, թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ թէ գիւղօրէից ու գաւառաց մէջ։
ՎՆԱՍՈՒՑ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՄԵՆԱՅՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՕՐԷՆ ԿԿԱՏԱՐՈՒԻՆ, որոյ ապացոյց մինչեւ այժմ միայն հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումարը 41,000,000 անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
·ՄԱՐԻԹԱՅՄ·

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջ բեռցուած ապրանքներն ու դրամածրարներն, ինչպէս նաև ամեն ուրեք թղթատարով ուղարկուած ինչքերը խիստ չափաւոր և օգտակար պայմաններով կ'ապահովագրէ։
Ցարգոյ հասարակութիւնն կ'հրաւիրուի իրենց անձնական շահուց պաշտպանութեան համար դիմել առ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ՝ Կալաթա, Քէմէնքէշ Ալի Փաշա Խան։ 50—31

**ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ԵՒ ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱԶԴԵՑԻԿ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

Կեդրոնատեղի՝ Ղալաթիա
Գործակալութիւն՝ Պոլիս, Եէնի Ճամի
Մասնաճիւղ՝ Բերա, Շիշլի Ճամբայ Թ. 348

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն—Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Քավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնագա, Լիմասոլ, Գաֆիրէ, Մէրսին, Միթիլի, Մանասըր, Նիքոսիա, Ուշագ, Բորդ—Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս և Սկիւպ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գոնթ—գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ վոլխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կ'զեղչէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտինոներ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ, արժեթուղթեր և արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կ'պահէ։

Թուրքիոյ և արտասահմանի մէջ կտրոններ և փոխանակագիրներ կ'գանձէ, սակարանական հրամաններ կ'գործադրէ։ զանազան տեսակ դրամներ կ'փոխէ, կ'առնէ ու կ'ծախէ։

Օսմ. Պանքան հետևեալ պայմաններով և տոկոսով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կուտայ, մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք. 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 առ հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան $1^1/_2$ առ հարիւր։

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կ'ստանձնէ և ասկէ զատ, ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ և գծնաթագնկանօրով և ազատ տեր-դիրքոյով ապրանքներ առնելու կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), և անմիջապէս ստանձնելու պայմանաւ կ'գնէ և կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիզ, Րումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Թանմայիի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւն. եւն.։ Պոլսոյ գործակալութիւնը և Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաև Րումէլիի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բրոմէսները, և Օսմ. Պանքայի Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 10 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան $3^1/_2$% ֆրանսական և 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կուտայ պզտիկ ընթացիկ հաշիւի գրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփէն մէջ կ'պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ
4% ՕՍՄ. ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ Ա. ՍԵՌԻ

Վերոյիշեալ փոխառութեան պարտաթուղթի տէրերուն կ'ծանուցուի թէ պայմանաժամը յառաջիկայ մարտ 1ին առարտող վեցամսեայ տոկոսները պիտի վճարուին այդ թուականէն սկսեալ Օսմ. Պանքային Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին արժեթուղթերու գիւանին կողմէ, 20 անգլ. ոսկի անձնական արժէք ունեցող իւրաքանչիւր պարտաթուղթի 44 ղշ. առկեղրամ, ներկայացուելով առժամեայ պարտաթուղթերն որոց վրայ դրոշմ պիտի փակցուի։

Կրկնակ օրինակներով ներկայացնելիք «պորտէրօ»ներուն «ֆորմիւլ»ները պարտաթուղթի տէրերուն տրամադրութեան տակ պիտի դրուին ամսոյս 25էն սկսեալ։

5/18 Փետր. 1905 24—9

**

ԱԶԴ.—Կ'ծանուցուի Օսմ. «Քոնսոլիտասիոն 4%» պարտաթուղթ ունեցողներուն թէ 30 թիւ կարոնին, որուն պայմանաժամը 1905 մարտ 1/14ին է, ինչպէս նաև վերջին փետր. 1/14ի վիճակահանութենէն «ամորթի» եղած պարտաթուղթերուն վճարումները յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ պիտի կատարուին Օսմ. Պանքային Կ. Պոլսոյ, Բարիզի ու Լոնտոնի «Կիշէ»ներուն մէջ։ 13—6

Կ. Պոլիս 25 փետր. 1905

**

ԱԶԴ.—Օսմ. 4% տոկոսով քոնսոլիտէ պարտաթուղթ ունեցողներուն կ'ծանուցուի թէ անոնց թիւ 18 կտրոնը, որուն վճարման պայմանաժամն 1899 Մարտ 1/13ին էր, եթէ մինչեւ յառաջիկայ Փետր. 28/13 Մարտ չներկայացուին գանձման համար, անվաւեր պիտի նկատուին։

Կ. Պոլիս, 14 Փետր. 905. 12—13

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
ԱՐՇԱԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Թիւ 1 Սուլթան Համամ Չըքըրճըլար Խան Թիւ 1

Կազմատունս՝ արհեստական արդի կատարելագործութեամբ օժտուած, ի վիճակի է այսօր է'ն գծուարահաճ անձանց գոհացում տալ։

Բաց ի պարզ ու փառակազմ ոսկեզօծ գրքերէ, կ'կազմուին նաև տոմրուն ու հաստատուն կերպով՝ վաճառականական տոմարներ, զանազան տետրակներ, գրպանի յուշատետրեր և այլն։

Մասնաւոր խնամօք կ'պատրաստուին նաև Ալպիւմ, տուփէ, քարթպալը, ինչպէս նաև քայլինէ լուսանկարներու համար առ նուվօ (art nouveau) այլազան ձևերով թուղթեայ և ընտիր չակրէն կտորէ հրշանակներ դիւրամատչելի գիներով։ 10—5

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	6	Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ „	3	„
ԵՌԱՄՍԵԱՅ „	$1^1/_2$	„
ՁԵՌՔԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20	ՓՐ.
ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ ԲՈՍԴ—ԼՕՔԱԼՈՎ	18	ՂՇ.
ՏԱՐԵԿԱՆ „ „ „	7	Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	26	ՖՐ.
„ ՎԵՑԱՄՍ. 13. ԵՌԱՄՍ.	9	„
„ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՏ ԹՈՒՂԹՈՎ		
և ամենօրեայ ծրարով	40	„

Օսմ. վերջ 108 ղրշ.— Անգլ. վերջ 119 ղրշ.—20 ֆր. հաշ 94½ ղրշ.ին

Եւ Քէյֆի 55 ղրշ.ին միայն կ'ընդունուի։
Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ և Գաւառի համար։

ԱՆԽՏԻՐ։ ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ

Նամակի փոխ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 1 ղրշ.նոց բոսդայի փուլ 20 ղրշ.ի հաշիւով, և մի միայն ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

Հասցէի փոփոխման համար անհրաժեշտ է ղրկել երկու ղրշ., նամակի փուլով։

Բոսդայի ծախքը մեր վրայ է, Բոսդ Լօքալէն զատ։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն և ամբողջ տարբերութիւնն առաքողին վրայ են։

Չէքերուն և Փօս''երուն վրայ, պէտք է որ առաքողն ինք փակցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։ Ապա թէ ոչ՝ երեք թերթ պակաս կ'ղրկուի։

Նմանապէս, մայրաքաղաքէն կամ գաւառէն ղրկուած Ազդերը պէտք է դրոշմուած ըլլան ըստ օրինի։ Ապա թէ ոչ՝ չեն տպուիր։ Ծէնզէցեան ու բարեգործական Ընկերութիւններու գերծ են դրոշմի տուրքէն։

Պոլսոյ և գաւառի մէջ, ո'ւր վճարումները միայն վաւերական են որք կ'ըլլան ի փոխարէն Տպարանին պաշտօնական Թղթին՝ տպագրուած Տնօրէնէն, ու կրնքուած Լրագրին սեփական կնիքովը։

Պակաս թերթ կ'ղրկուի ամէն անոնց որ վերջիններէն տարբեր ամեն անոնց ըլլան իրենց ղրկած դրամները։

Բաժանորդ գրուելու և դրամը ղրկելու ամենէն դիւրին կերպն է՝ մանտա—բոսդ մը առնել, որուն բոլոր ծախքն է 20 փարա մինչեւ 100 ղրշ.։ Նամակ գրելու պէտք չկայ։ Բաւ է մանտա—բոսդին կտրօնին ետին նշանակել բաժանորդին անունը, հասցէն, թուականն ու գումարը։ Դրամը մեզ կը հասնի, և թերթը կ'ղրկուի, անվրէպ։

Ապառիկ յանձնարարութիւնք ՉԻՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻՐ։ Զեղչուած բաժանորդութիւնք ՕՐՆ ՕՐԻՆ կ'դադրին, ծանօթ թէ ամենաօթ, որի՛ ալ պարականին։

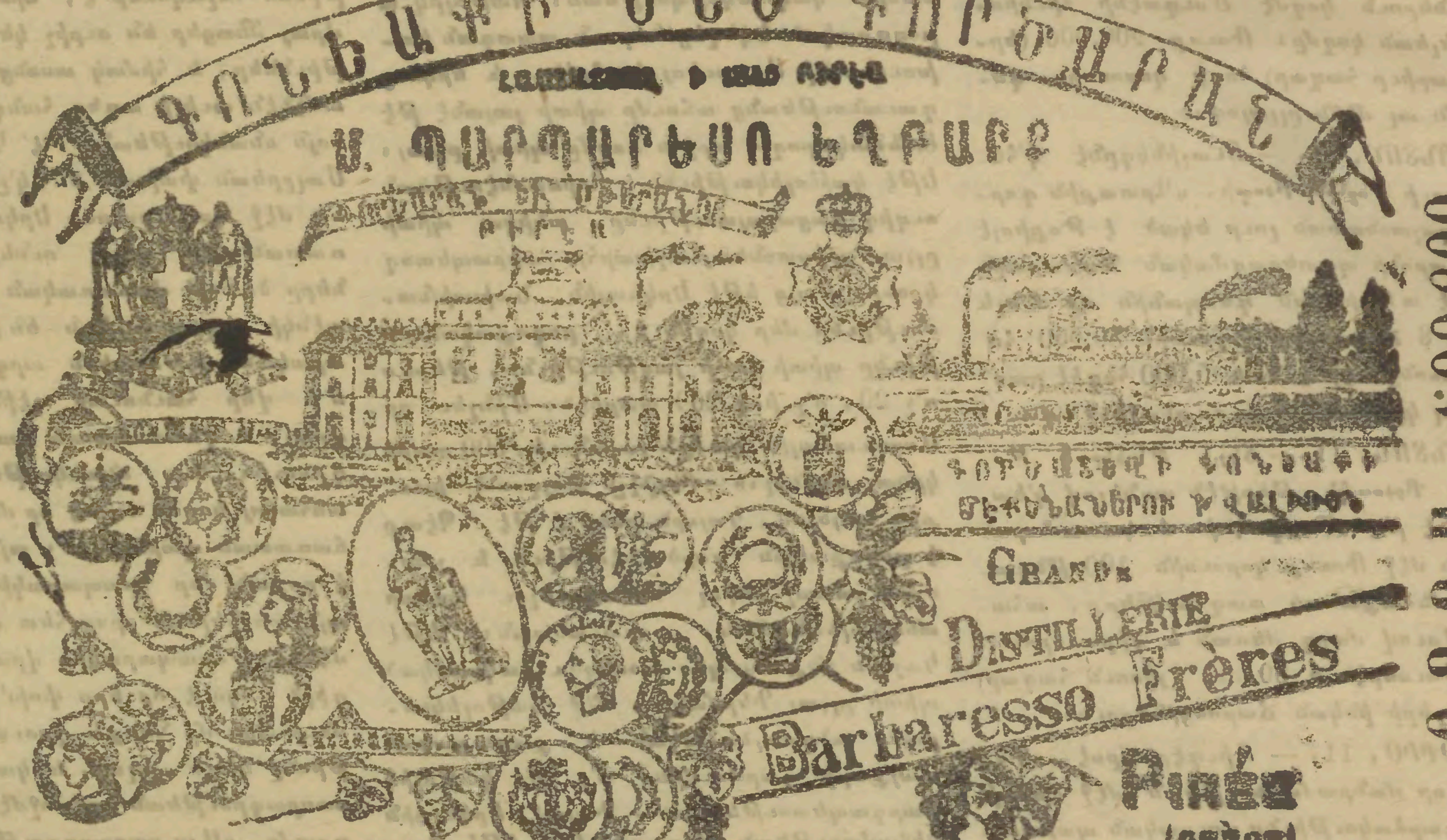
Գաւառացի բաժանորդները լաւ կ'ընեն ուրեմն եթէ կանխաւ հասցնեն բաժնեգինը, կամ Կ. Պոլսոյ մէջ մէկը ցոյց տան որուն դիմուի պայմանաժամին։

Գործակալք պատասխանատու են իրենց ներկայացուցած բաժանորդներուն համար։ Ցորչափ գաղրեցնել չեն տուած թերթին առաքումը, բաժնեգին պայմանաժամին իրենց մէ կ'պահանջուի։

Հին թիւերը սովորական գնով չեն ծախուիր։

Ձեռագիրները ետ չեն դարձուիր։

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ Դէ ԲԱ ... ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երկու ղրշ.ի նամակի փուլ անհրաժեշտ է։ Ապա թէ ոչ, եւն հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ ԿՄՆԱՅ։

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԵՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարէսօ Մ. Եղբարց յաւակնած քոնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է, որուն ճարտարարուեստական հսկայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխադրուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յանձնական ցուցահանդէսներ, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքակոյի ամերիկեան, 1895ի Պորտոյի և 1900ի Բարիզի մեծ ցուցահանդէսներէն մեծամեծ վարձատրուած են որ Պարպարէսօ Մ. Եղբարց ժառանգական քոնեաքը թէ՛ հիւանդի և թէ՛ առողջի համար օգտակար վկայուած է, իրենց պատուով դիմերով, նոյնը կ'հաստատեն նաև մեծահամբաւ բժիշկները և քիմիագէտները։ Պարպարէսօ Մ. Եղբարց քոնեաքին որուն աւելի բարձր վկայագիրն է Թեսալ, ...

Մեր գործարանի մէջ ... և այլ տեսակ օղիներ, ...

Մենավաճառներ, ... Արտաշէս Պ. ... Վէ. ... 50—19

Ամեն յանձնարարութեանց համար դիմել առ Պ. ԱՌԱՆԱՍ Մ. ՔԱԼՕՃԻՐՈՍՕ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Կալաթա

ՍԻՆԿԵՐ
ՀԱՅԹՈՒԱԾՈՅ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
THE SINGER MANUFACTURING Co

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները գերադասած են։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ունի 400է աւելի ... պատուոյ վկայական և ... բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մասնաճիւղեր ամբողջ Թուրքիոյ մէջ

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին Բերա, Շիշլի ճամբայ, Պոլիս, ...

Բերա) Շիշլի ճամբայ Թիւ—Մ ... թիւ 345 և 343 ...
Ղալաթիա) Մինթէր ... , ...
Գատըգիւղ) ... թիւ 2 ... թիւ 13
Սկիւտար ... թիւ 120

Ընկերութեան ... Բերա, Շիշլի Ճամբայ, թիւ 348 և 363 ..., Տիւքէ ... 50—5

ԼԸ ՊԱԼՈՒԱԶ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1863 ԻՆ
ԳԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ Ի ՊԱԼ (ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ)

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ 15,243,000 ՖՐ
ՎՃԱՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 113,000,000 ՖՐ.

Այս ընկերութիւնն ապահովագրութիւններ կ'ընդունի հրդեհի, կայծի և շոգեկեց կաթսաներու պայթման, անշարժ ստացուածքներու, և ամէն տեսակ կարասիի և վաճառքի վրայ։

Ընդհանուր գործակալ
ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ ի Պոլիս
Ընդհանուր քարտուղար ի Պոլիս
ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ՏՈՐ.
Պոլիս Ալալըմճի Խան, թիւ 16—18
100—66

Բուէն Մաէլ (8)

ԱՐՁԱՆԱԳՐԻՉ
ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌԻՆ ՎՐԱՅ

Բ.—ՖՈՌ ԷՄԲԼՐԱՆՍ

Կերպրազ իր իսկ վազքին ու բլուրին զառիթափին անձնատուր, չկրցաւ ինքզինքը բռնել ժամանակին և պատրաստուիլ յարձակումին, ինքզինքը պաշտպանելու համար անոր դէմ։ Բարեբախտաբար ուղղակի բախում տեղի չունեցաւ, և կատաղի եղն իր ուսովը միայն դպաւ անոր և ժխռուած հողին վրայ տապալեց զայն։

Բայց ցուլը, նաւազին երեսուն մէթրի չափ հեռուն նետուելէ ետքը, կանգ էր առեր, և ետ դառնալով, կ'առաջադրէր կոխոտել զայն կամ բզքտել իր կոշտ կոտոշներով։ Կերպրազ անկումին ցաւակցութենէն ուշակորոյս եղած, անկարող էր ոտքի ելլալու կամ ինքզինքը պաշտպանելու։

Ցանկարծ նոր պայթիւն մը լսուեցաւ և կատաղի եզը չանթահար ու անշունչ փռուեցաւ զարմանաքանչ նաւաստիին ոտքերուն տակ։

Իզապէլ կ'վազէր, երբ իր հրացանին փողը տակաւին ծուխ կ'արձակէր։ Կերպրազ երկիւղածօրէն բռնեց նորատի աղջկան ձեռքը և պագաւ արտասուքին։

—Դուք իմ կեանքս ազատեցիք օրիորդ, աղաղակեց։ Հիմա կարգը իմս է ձեր կեանքը ազատելուն, և առ այդ պիտի չխնայեմ նոյն իսկ եթէ մեռնելիքս գիտնամ։

Օր. տը Բէրալիօ, վազելէն շունչը կտրած անկարող էր խօսելու, երբ յանկարծ նոր պատահար մը տեղի ունեցաւ։

Հրացանի հինգերորդ հարուած մը արձակուեցաւ և Հիւպէռ տ'Էրմօն, որ դեռ նոր հասած էր իր երկու ընկերակիցներուն քով, զգաց գնտակի մը շչիւնն որ իր դէմքէն հազիւ մէկ ոտք հեռուէն կ'անցնէր։ Ցօնքերը խոժոռած, երբոր ետին դարձաւ, վոթօսուն քայլի չափ հեռուն Շնէքերը տեսաւ։ Ան էր հրացանը պարպողը։

—Զախաւերի՛ն մէկն էք եղեր, պարոն Շնէքեր, պոռաց նաւային սեղակալը, անանկ չկրտով մը ուր միևնոյն ատեն խուլ զայրոյթ մը ու հեգնական արհամարհանք մը կ'թրթռային։

Գ.—ԲԵՒԵՌԻՆ ՆԱԽԱՍԵՆԵԱԿԸ

Տասմին գլխաւոր վկաները, ամենակատարեալ լռութիւն պահեցին, եղակաօրէն յուզիչ ու խռովուն որսորդութեան մը այդ վերջին դրուագին վրայ։ Բայց Իզապէլ որ շատ սաստիկ աղդուած էր այդ տեսարանէն, կրցաւ տեսնել Հիւպէռ տ'Էրմօնը՝ որ արդէն աւելի կ'փոխանակէր Կերպրազին հետ։

Այդ երկու մարդիկը շատ տարիներէ ի վեր կ'ճանչնային զիրար, ինչու որ Կերպրազ, հակառակ տ'Էրմօնէն շատ աւելի տարիքոտ ըլլալուն, անոր հրամանին տակ ծառայած էր, երբ ան նաւային պարզ ենթասպայ մըն էր տակաւին։ Շատ անգամներ էր որ, իրենց ընկերակիցին ձախաւեր ընթացքը, կասկածելի բնութիւն ունէր իրենց համար։ Շնէքեր կրակ բրած էր անանկ ատեն մը ուր, հրացանաձգութեան որ և է պատճառ չկար մէջտեղը։ Պըրթօնին վրայ ծանրացող վտանգը ի սպառ հեռացած էր Իզապէլին քարաչի նոյնին շնորհիւ և ողջ մնացած երկու միւս աշխատանները արդէն իսկ ատեն ունեցած էին բլրակի մը ետին աներեւութանալու։

Եւ սակայն, այդ պահուն, բնազդապէս գտակը ձեռքը բռնած կ'առաջանար, զգուշաւոր քայլերով տալով և իր ամէնէն շողոքորթ ժպիտովը դէմքը ծամածռելով։

Փորձեց ինքզինքը արդարացնել և ներողութիւն խնդրել։

—Կ'երեւայ թէ, պարոն տ'Էրմօն ըսաւ, քիչ մնաց որ դժբախտութեան մը պատճառ պիտի ըլլայի։ Խնդրեմ ներեցէք։ Զափազանց կարճատես եմ։ Ալ հրացան պիտի չգործածեմ։

—Շատ աղէկ պիտի ընէք, պարոն, պատասխանեց երիտասարդը, որ շատ համբերող բնաւորութիւն մը չունէր։

Եւ կնակը դարձնելով քիմիագէտին, սկսաւ շուտով քալել, Իզապէլին հետ մէկտեղ, կարելի եղածին չափ շուտ կայան հասնելու համար։

Հրացանի հարուածներէն հեռաւորեն քրուած, Պ. տը Բէրալիօ արդէն իսկ կը վազէր դէպ ի իրենց կողմը, Տօքթ. Սէրվանի և միւս հինգ նաւազներուն հետ։

Այս վերջիններուն պաշտօն տրուեցաւ անմիջապէս մորթազերծ ընել սպաննուած անասունները, որպէսզի մուշկին հոտը ժամանակ չունենայ թափանցելու ու ծանրանալու միսերուն մէջ, որ ատեն անկարելի կ'ըլլայ ուտել զանոնք։ Այդ գործը շատ շուտով ի գլուխ հանուեցաւ, որով չորս հարիւր քիլօկրամ թարմ միս եւ կաշ բարդուիլ միթերանոցին պաշարներուն վրայ։

Թօս Լըսքէրանս վերադարձին պէտ ան իջնալէ Հիւպէռ սենեակի մը էջ փակուեցաւ, իր սպաղայ անոր Տօքթօրին ու Կերպրազին հետ համախոհ մը խորհրդակցելու համար, քիչ առաջ տեղի ունեցած ծանրակշիռ պատահարին վրայ։

Խորհրդակցութիւնը խիստ յուզիչ եղաւ։ Պ. տը Բէրալիօ որ շատ բարեխիղճ ու հեզաբարոյ անձնաւորութիւն մըն էր, չէր կրնար հաւատալ որ չարամտութեան արդիւնք արարք մը ըլլար ան։ Այդ բանը անճշմարտան կ'երևար իրեն։

—Աղէկ գիտեմ որ կ'ըսէր, մեր ընկերակիցը ծայրայեղօրէն հաւկուր էր։

—Թո՛ղ, վրայ բերաւ տ'Էրմօն, երբ մարդ այդ աստիճան հաւկուր է, հրացանածիգներու կարաւանին չի խառնուիր։ Ցետոյ, ի զուր կ'ջանամ ինքզինքս տար համոզել, ինչու որ չեմ կրնար հաւնիլ թէ հրացանաձիգ մը, որուն գնտակը մէկ ոտք մը միայն հեռուէն կ'անցնի մարդու մը դէմքէն, ինչպէս վայրի եզի մը հետ կ'շփոթէ այդ մարդը։

Եւ այն աչխուժ չարժումով որ անբաժան էր իրմէն՝ ամէն ժամանակ ու ամէն պարագայի մէջ ըսաւ.

—Պարտքերնիս է աչքերնիս չորս բանալ. հակառակ պարագային այդ պատուարժան Շնէքերը, իրաւունք պիտի ունենար մեզ ամենքս աղուէսներու տեղ դնելու։

Երկանիքը խնդրոյն այդ բաժին վրայ։ Բայց խնդիրը անչափ ծանրակշիռ էր որ, կարելի չէր երկար ատեն տէքէ վրիպեցնել զայն։ Ուստի Պ. տը Բէրալիօ չկրցաւ բացագանչութիւն մը չարձակել։

—Բայց ինչ բանի համար կ'ուզէք որ ան ուզէ այդօրինակ ոճրագործութիւն մը ստանձնել։ Բնաւ չարիք մը հասցուցած չունինք իրեն։ Մենէ ոչ մէկը կասկածի նշոյլն անգամ չէ արտայայտած իրեն, իր մասին։

—Ներեցէք յարեց Հիւպէռ միևնոյն զօ արթամտութեամբ, կայ մէկը, որ առաջին օրէն ի վեր կասկած կ'յայտնէ անոր մասին. մեր քաջարի Սալվաթօրը։

—Տարակոյս չկայ որ, ըսաւ լրջօրէն տօքթօրը, այդ փաստն ալ ունի իր կշիռը ու արժէքը։ Ես, անասուններուն և մասնաւորապէս շուներուն բնազդը անսխալական կ'դաւանիմ։

Ցետոյ իր խօսքը կտրեց և Պ. տը Բէրալիօն դառնալով հարցուց.

—Կեցէք նայինք, ո՞ւրկէ գտաք դէմ նշանաւոր այդ քիմիագէտը։

—Բարիզէն վրայ բերաւ Իզապէլին հայրը։ Նոյն իսկ, ան ունէր, ծանօթ անձնաւորութիւններու, Կաճառի անդամներու, կամ գաւառային գիտական ընկերութիւններու կողմէն շատ բարձր յանձնարարականներ։

Այդ պարագային, յարեց տօքթօրը մտածկոտ, եթէ ան ոճրապարտ դիտաւորութիւն մը ունեցած է, առերևս անկարելի է ուրիշ բանի վերագրել բայց եթէ նախանձի կատաղի զգացումի մը, մէկը՝ արտակարգօրէն գձուձ ու գոռնաքարոյ այն զգացումներէն որոնց կրնայ երբեք ծնունդ տալ մարդկային հոգին։ Որովհետև մեծ իմացականութիւն մը ինքնին, երաշխիք մը չէ բնաւ միևնոյն ատեն մեծ սիրտ մը կրելու, ու գեղեցիկ նկարագիր մը տէր ըլլալու։

—Լսոր հետ մէկտեղ, պէտք է հսկել վրան, կարծիք յայտնեց Պ. տը Բէրալիօ։

—Այդ գործը ինծի ձգեցէք, յարեց Կերպրազ հանդարտօրէն։

Այս խօսքին վրայ բաժնուեցան իրարմէ, ծովեզերքները ուսումնասիրելու ու քարտէսները քննելու համար ժամադրութիւն տալով իրարու։

Շիտակը ըսելու համար, այդ քարտէզ բսուածները շատ անկատար բաներ էին, և արշաւախումբը, այն կէտին վրայ ուր կ'գտնուէր, անծանօթին հետ դէմ դէմ եկած էր։ Ինչ որ գիտէին այդ մասին, ենթադրութիւններու վրայ հիմնուելով միայն գիտէին։ Կրօէնլանտայի արևելեան եզերքը, 78րդ. աստիճանէն սկսեալ, շատ դիւրամատչելի կ'կարծուէր։ Սբիցպէրկի կողմերը տեղի ունեցած խորաչափութիւնները կարևոր խորութիւններ երևան բերած են և կարելի եղած է հաստատել որ, ոչ մէկ եզերք կ'գտնուի, արևելեան երկայնութեան 7րդ աստիճանին և արևմտեան երկայնութեան 20րդ. աստիճանին միջև։

Խիստ ընդարձակ, հետևաբար և ամայ հասանքներու ու մեծ մակընթացութիւններու ազդեցութեանը աւելի ենթակայ ծովի մը վարկածը մեծապէս հաւանական էր ու ընդունելի։ Հիմա երկրախոյզները ծովեզերքին բարձունքէն կ'նշմարէին զայն,— ծովը,—որ ամբողջովին անկաշկանդ կը տարածուէր վերէն վար, և իրենց ամէն կողմ բրած հետազօտութիւններուն համեմատ, ցամաքին վրայ ալ չէին գտնար հետքը այն խորտուբորտութիւններուն՝ որոնք Բէնսըրիի կամ Րօպսընի ջրանցքներուն վրայ, արևմտեան ֆիօրտները ծփան սառնալեռներու ծնունդ առնող սառնաբաններու կ'վերածեն։ Որով ամէն բան կը հաստատէր, առաջիկայ գարունին ծովային ճամբորդութեան մը կարելիութիւնը։

Բայց ամառը արագօրէն կ'վերջանար և ձմեռուան առաջապահ նշանները հետզհետէ աւելի ճշգրիտ կերպով երևան կուգային։ Ձիւներն եւերը, ամէն անգամ ու ամէն իրիկուն կ'կազմուէր սառոյցի նուրբ ու փխրուն խաւ մը, նման անոր զոր Բանտագացիները Ձիւղ կ'կոչեն։

(Շար.)